

BIJLAGE

Hieronder de vragen van de rekenkamercommissie over de Jaarstukken 2015 en de antwoorden daarop van de ambtelijke organisatie

Algemeen

1. Blz. 9 Vanuit de Kadernota is een bedrag van € 1.281.000 beschikbaar voor schuldreductie via afwaardering van activa.

a) **Welke schuld wordt gereduceerd? Welke type(n) activa zijn afgewaardeerd (c.q. blijken niet te bestaan)?**

Met het reserveren van een post voor schuldreductie ontstaat financiële ruimte om op de langtermijn schuld af te bouwen. Het herfinancieren van bestaande leningen is voor dat deel dan niet noodzakelijk waardoor er minder vreemd vermogen aangetrokken hoeft te worden. De € 1.281.000 is gebruikt om de activa die afgeboekt moesten worden op basis van de bestaanscontrole af te waarderen.

Vergelijk Jaarrekening 191 e.v..

b) **In welke bedragen zijn deze afwaarderingen terug te vinden?**

De activa maakt onderdeel uit van de € 4,6 miljoen activa (blz 192) welke is afgeboekt op activa met maatschappelijk nut.

2. Blz. 9 Realisatie **Graag een toelichting op de rekensom.**

Begrotingsuitkomst na vaststellen 3e financiële Bestuursrapportage 2015 - 1,5 v

Voorlopig saldo jaarrekening (inclusief afboeking activa 3,2n) - 59,3 v

Voorlopige afwijking ten opzichte begroting - 57,8 v

3. Blz. 10 Tabel met saldo begroting na wijziging

a) **Waarom worden zowel de toevoeging als de onttrekking aan de reserve W&I als tegenvaller gepresenteerd?**

In de tabel op pagina 10 worden onder tegenvallers de niet begrote toevoegingen aan de reserve genoemd en de wel begrote maar niet uitgevoerde onttrekkingen. In beide gevallen is er sprake van een nadeel. Voor de exploitatie uitgaven zijn in beide gevallen immers minder middelen beschikbaar dan begroot.

b) **Wat is de verklaring voor de onderbesteding op 'Uitvoering participatie'?**

De onderbesteding participatie heeft betrekking op de onderbesteding op de uitkeringen. Zoals op pagina 11 vermeld staat wordt deze onderbesteding verklaard uit de effecten van de kostendelersnorm en rechtmatigheidscontroles waardoor er minder of lagere uitkeringen verstrekt zijn.

c) **In hoeverre is dit te verklaren aan de strengere ingangsnormen en verscherpte controle en hoeverre spelen andere oorzaken een rol en welke zijn dat?**

Naast bovengenoemde redenen wordt de afwijking ook verklaard door het feit dat de exacte omvang van de uitkeringslasten lastig te begroten is. In 2015 was er een instroom aan cliënten

van 1.274 en een uitstroom van 1.047. Er was een toename van het aantal uitkeringsgerechtigden voorzien. Deze heeft ook plaatsgevonden maar het moment waarop en de exacte omvang is niet helemaal juist ingeschat.

d) **Wat is de toelichting op de onttrekking aan de reserves DSO?**

Het is niet duidelijk welke onttrekking op welke reserve hier bedoeld wordt.

DSO staat voor Duurzame Stedelijke Ontwikkeling.

Kan de vraag alsnog worden beantwoord?

Het gemelde voordeel van € 596 op de DSO betreft het totale verschil in de onttrekkingen reserves op programma 4 en niet enkel de DSO.

Rijlabels	Budget	Realisatie	Delta
41 Duurzame sted. ontwikkeling	-1.682.510	-1.134.559	-547.951
4101 Wonen	-570.000	-492.377	-77.623
4102 Ruimtelijke ontwikkeling	-26.106	-17.200	-8.906
4103 Milieu	-1.086.404	-624.982	-461.422
42 Economie, toerisme en cultuur	-34.000	-29.000	-5.000
4203 Cultuur	-34.000	-29.000	-5.000
43 Grondexploitaties	-266.546	-1.415.679	1.149.133
4301 Grondexploitaties	-266.546	-1.415.679	1.149.133
Eindtotaal	-1.983.056	-2.579.238	596.182

Het voordeel van 596 op programma 4 wordt positief beïnvloed door een hogere onttrekking voor de grondexploitaties van € 1.149 en door de onderbesteding op het bodemprogramma (593) is er een lagere onttrekking nodig uit de reserve DSO.

4	Duurzame stedelijke ontwikkeling	Onttrekking aan reserves	i	-596
4	Duurzame stedelijke ontwikkeling	Onderbesteding bodemprogramma	i	-593

Dit zal nog verduidelijkt worden in de definitieve jaarstukken.

4. Blz. 11 Onttrekking reserves Werk en Inkomen

Waarom wordt de opmerking gemaakt dat er geen extra onttrekking benodigd was?

In de begroting was een onttrekking voorzien. Deze is in 2015 niet nodig gebleken. De middelen blijven onderdeel van de reserve en zullen naar verwachting in 2016 worden aangewend.

5. Blz. 11 Dotatie voorziening bijstand debiteuren. ‘...waarop minder ontvangen wordt dan recente vorderingen, en daardoor minder ontvangsten op nieuwe vorderingen,...’ **Graag een toelichting op het zinsdeel**

Het debiteurenbestand werk en inkomen veroudert doordat de afgelopen jaren aanzienlijk minder vorderingen zijn opgelegd dan de jaren ervoor. Naarmate deze vorderingen ouder zijn, wordt de kans dat de vordering geïnd kan worden kleiner. Hierdoor is het noodzakelijk gebleken te doteren aan de voorziening dubieuze debiteuren.

6. Blz. 12 De algemene reserve in 2015 **Graag een heldere rekensom.**

Stand 1-1-2015		26.109
Bij (dotatie)	Bijdrage uit reserve Vastgoed	1.170
	Resultaat jaarrekening 2014	3.376
		4.546
Af (onttrokken)	Bestemming rekeningresultaat	-2.724
	Nationaal uitvoeringsprogramma	-1.120
	Kinderopvang en bijzondere bijstand	-1.822
		-5.666
Stand 31-12-2015		24.989

7. Blz. 12 Onder 1.2.6 wordt een onttrekking van € 4,5 mln. genoemd. De twee genoemde componenten in de onderstaande tabel tellen echter op tot € 2,944 mln. **Wat verklaart het verschil?**

Zie tabel bij 6, bedrag van € 2,944 word niet herkend.

In de tabel op blz. 12 nationaal uitvoeringsprogramma -1.120 en kinderopvang en bijzondere bijstand -1.822 tellen op tot -2.942. En niet tot 4,5 mln, zoals gesteld in de toelichting.

Kan de vraag alsnog worden beantwoord?

Genoemde telling is inderdaad niet correct, indien het definitieve jaarverslag zal een correcte beschrijving woorden opgenomen. De bestemming van het rekeningsresultaat 2014 ontbreekt in de beschrijving.

Het nationaal uitvoeringsprogramma, de bestemming van het rekeningsresultaat 2014 en de kinderopvang voor de bijzondere bijstand hebben voor een onttrekking van in totaal € 5,6 miljoen gezorgd.

8. Blz. 13 1.2.7 Reserve sociaal domein.

a) Waarom is er zo'n substantiële algemene dotatie aan de reserve sociaal domein?

De Algemene dotatie bij jaarrekening 2015 aan de algemene reserve Sociaal Domein is opgebouwd uit een aantal onderdelen:

* Op minimabeleid en bijzondere bijstand is in 2015 sprake geweest van onderbesteding. Bij de vaststelling van de begroting 2015 heeft de raad bij amendement uitgesproken dat de gelden voor minima ook daadwerkelijk aan de minima besteed moeten worden. De raad heeft tevens uitgesproken dat geen aparte reserve gevormd diende te worden. Op grond van deze raadsbesluiten is het overschot op de middelen voor de minima toegevoegd aan de algemene reserve Sociaal Domein. Met deze dotatie is circa 1,6 mio gemoeid.

* In de derde bestuursrapportage 2014, de jaarrekening 2014 en kadernota 2015 is reeds besloten tot een aantal dotaties aan de algemene reserve sociaal domein. Hiermee is een totaal bedrag van circa € 7,1 mio gemoeid.

* Bij de jaarrekening 2015 is vastgesteld dat middelen die in 2015 beschikbaar gesteld zijn om de transitie te begeleiden en afkomstige zijn uit de opgeheven Wmo-reserve onbesteed zijn gebleven. De geraamde uitgaven zullen in 2016 plaatsvinden. De niet-bestede middelen zijn toegevoegd aan de algemene reserve Sociaal Domein. Aan de raad zal in 2016 voorgesteld worden deze middelen aan de reserve te onttrekking.

* Het definitieve saldo binnen het sociaal domein zal pas vastgesteld kunnen worden nadat de afrekening met de zorgaanbieders voltooid is. Op een aantal onderdelen was het wel mogelijk reeds nu een saldo te bepalen. Dit saldo is toegevoegd aan de algemene reserve Sociaal domein. Hiermee is een dotatie gemoeid van circa € 3,8 mio.

- b) **Het lange termijn beeld duidt op een structurele uitputting van deze reserve bij ongewijzigd beleid. Klopt dat?**

Er is inderdaad sprake van een geraamde structurele onttrekking aan de reserve. Hierop zal nader ingegaan worden bij de kadernota 2016.

De ontwikkeling van de reserve sociaal domein wijkt door de onderbestedingen behoorlijk af van hetgeen in de programmabegroting werd verwacht.

- c) **Was deze ontwikkeling niet te voorzien?**

Hierop zal nader ingegaan worden bij de kadernota 2016.

9. Blz. 15. Algemene dekkingsmiddelen:

- a) **Graag ontvangen wij een toelichting op de verschillen van de posten met de grootste verschillen tussen begroot en gerealiseerd: toeristenbelasting en parkeerbelasting.**

Toeristenbelasting, zie blz. 143 Jaarverslag:

Het aantal toeristen dat naar Haarlem komt groeit en ook het aantal overnachtingen in hotels neemt toe. De opbrengst is daardoor ruim € 200.000 hoger uitgevallen dan hetgeen op basis van het aantal overnachtingen van vorige jaren was te verwachten.

Parkeren/naheffingen

Naheffing:

In de raming is rekening gehouden met de verwachte implementatie van 'modernisering straat parkeren' in het derde kwartaal 2015. Dit zou als gevolg hebben dat er een tijdelijke terugval zou plaatsvinden in het aantal naheffingen. Door het temporiseren van de besluitvorming en implementatie van 'modernisering straat parkeren' naar 2016 heeft deze terugval in het aantal naheffingen zich niet voorgedaan. Dit resulteert in € 125.000 hogere baten naheffingen.

Parkeren:

De gerealiseerde baten uit straat-en vergunningparkeren (met name mobiel parkeren) waren ruim € 0,25 miljoen hoger dan op basis van de baten 2014 en de tarieven 2015 was geraamd.

- b) **Waarom ontbrak de post BIZ in de begroting 2015?**

Deze post ontbrak niet in de begroting. Op pagina 158 van de programmabegroting wordt deze toegelicht en op pagina 161 staat deze in de tabel opgenomen.

Hier wordt bedoeld: waarom ontbreekt de BIZ in de tabel in paragraaf 1.5 op bladzijde 28 van de begroting (corresponderend met de tabel in paragraaf 1.4 op blz. 15 van het voorlopig verslag).

Kan de vraag alsnog worden beantwoord?

Een BIZ (Bedrijven Investeringszone) is een bedrijventerrein of winkelgebied, waarbinnen ondernemers gezamenlijk investeren in activiteiten in de openbare ruimte en waar alle ondernemers in het gebied aan meebetalen. De financiering vindt plaats middels een gebiedsgerichte heffing, de BIZ-heffing, die de gemeente op verzoek van een meerderheid van de ondernemers kan heffen. De opbrengst vloeit weer terug naar de ondernemers om de door hen gewenste activiteiten uit te voeren, bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid en bereikbaarheid. Het industriegebied 'de Waarderpolder' in Haarlem is aangewezen als BIZ.

Het betreft hier geen vrij besteedbare inkomst en deze post behoort dan ook niet thuis onder de algemene dekkingsmiddelen.

Nawoord: Was de post dan ten onrechte opgenomen in het voorlopig jaar verslag in tabel 1.4 algemene dekkingsmiddelen?

- c) **Wat verklaart het grote verschil bij het begrote 'Saldo van de financieringsfunctie' tussen Programmabegroting Blz. 28 (13,5 mln.) en Jaarverslag blz. 15 (16,4 mln.)?**

Er zat een dubbeltelling in de saldo-financieringsfunctie 2016. De opbrengst dividenden en de bespaarde rente zaten hier nog in. Onderstaand overzicht is hierop aangepast en zal worden opgenomen in de definitieve versie van het jaarverslag.

bedragen x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen en overige inkomsten	Rekening	Begroting	Rekening
	2014	2015	2015
Algemene uitkering gemeentefonds	189.411	276.139	276.796
Onroerendezaakbelasting	35.506	37.124	36.745
Roerende woon- en verblijfsruimtebelasting	62	57	61
Precario kabels en leidingen	4.842	5.019	5.004
Precario overig	529	564	568
Hondenbelasting	521	531	524
Toeristenbelasting	994	972	1.173
Parkeerbelasting	8.441	9.828	10.209
Reclamebelasting	468	562	541
BIZ	313	317	292
Saldo van de financieringsfunctie	13.444	14.193	14.186
Opbrengst beleggingen (dividenden)	1.151	1.131	1.218
Onvoorzien	0	162	35
Totaal	255.682	346.599	347.352

10. Blz. 17 Investerings. De realisaties duiden op een extreme onderuitputting van het investeringsbudget. Slechts 46% van de geprognosticeerde middelen is geïnvesteerd. In de Berap-3 werd nog ongeveer 56% realisatie verwacht.

a) Waarom was er in december nog onvoldoende zicht op de realisatie in diezelfde maand?

De 3de bestuursrapportage komt weliswaar in december bij de raad, maar de prognose wordt in juli / augustus afgegeven. Verder is pas na december in beeld wat er daadwerkelijk vóór het einde van het jaar gerealiseerd en gefactureerd wordt.

b) Waarom zijn de aanbestedingen zo vertraagd?

De vertraging zit meestal niet in de aanbesteding op zich maar in de fases die daaraan vooraf gaan (zie ook onderdeel c)

c) Zijn er meer oorzaken voor de onderschrijding dan vertraagde aanbestedingen?

Dit is toegelicht op pagina 92 van het concept jaarverslag: "Binnen het groot onderhoud hebben bezuinigingen uit voorgaande jaren ervoor gezorgd dat uitgaven op projecten zijn doorgeschoven naar het exploitatiejaar 2015. Dit heeft als neveneffect dat de geplande uitvoering van een aantal projecten geheel of gedeeltelijk in het begrotingsjaar 2016 komt te liggen. Dit doet zich vooral voor bij projecten waar sprake is van een combinatie van de in het investeringsplan geplande vervanging van het riool en de gewenste herinrichting van het wegprofiel. Bij deze projecten geldt in het algemeen dat, in het kader van participatie en inspraak en het verkrijgen van draagvlak, sprake is van een langere voorbereidingstijd." Ook capaciteitsgebrek heeft meegespeeld. In de informatie nota "Inzet op groot onderhoud in 2016" (BBV nr: 2015/472472) wordt hier nader op ingegaan.

d) Wat zijn de oorzaken van de ook veel lager dan geprognosticeerde inkomsten (24%)?

- verkopen Stationsplein (Nedtrain) zal niet worden ontvangen (€ 900.000)
- bijdrage Duinwijk wordt pas ontvangen bij realisatie hal (bijdrage € 334.000)
- project HOV Rijkstraatweg is nog niet gestart (bijdrage € 200.000)

e) Zijn er beheersmaatregelen genomen tegen onderschrijding?

Ja, de programmering voor de komende jaren is opnieuw tegen het licht gehouden en gekeken is naar een meer realistische planning waarin rekening is gehouden met de zaken die in 2015 voor vertraging zorgden. In de informatie nota "Inzet op groot onderhoud in 2016" (BBV nr: 2015/472472) wordt hier nader op ingegaan.

f) Waaruit bestaat het inhoudelijke verschil tussen de kolommen IP 2015 en Prognose 2015?

De kolom prognose komt overeen met de opgave die bij de 2de bestuursrapportage 2015 is afgegeven.

g) Zijn er geen investeringen onder programma 2 en 3?

Correct, voor deze programma's zijn geen investeringen opgenomen.

11. Blz. 21 Het aantal doelen en prestaties wordt geteld en het realisatiepercentage over het geheel wordt berekend. Er zijn 55 doelen waarvan volgens het verslag 62% werd gerealiseerd en er zijn 142 prestaties waarvan volgens het verslag 75% werd gerealiseerd. Dat zegt op zich niet zoveel. Het gaat om de duiding van deze geaggregeerde cijfers. Die is nu nog onduidelijk. Mogelijk kan een vergelijking in de tijd bijdragen aan de duiding. Voor 2014 waren deze percentages respectievelijk 64% en 79%.

a) Hoe kan deze verslechtering van scores (minder realisatie dan in 2014) worden verklaard?

b) Wat zijn de streefcijfers voor realisaties?

Het meten van de realisatie van beleidsdoelstellingen en prestaties levert interessante informatie op. De cijfers moeten echter bijna altijd worden geduid, omdat anders al snel de indruk kan ontstaan dat het niet realiseren slecht zou zijn en het wel realiseren goed. Terwijl het al dan niet realiseren van beleid mede afhankelijk is van o.a. economische en maatschappelijke omstandigheden. Daarom wordt in het jaarverslag elk doel en elke prestatie inhoudelijk verantwoord. Naar onze mening is het daarom niet zo zinvol om de realisatie van al het beleid in één of twee streefcijfers te willen vatten.

Dit wordt nog versterkt doordat de doelen en prestaties in 2014 en 2015 niet allemaal dezelfde zijn gebleven. Immers, in 2014 trad een nieuw bestuur aan en de Programmabegroting 2014-2019, met een nieuwe productindeling en de invoering van het sociaal domein, was de eerste begroting waarin de inhoud van het coalitieprogramma Samen doen! is vertaald.

Samenvattend is ons advies om per doel en bijbehorende prestaties te oordelen of sprake is van een verbetering of verslechtering en in hoe dat kan worden verklaard en of bijsturing door de gemeente noodzakelijk is.

12. Blz. 22 De gemeente heeft steeds vaker de rol van regisseur en is van maatschappelijke partners afhankelijk voor het leveren van prestaties.

Door uw vraagstelling hebben wij ons gerealiseerd wij dat deze alinea in het jaarverslag enigszins anders moeten formuleren.

De zin 'Daarnaast is de gemeente niet de enige partij die de prestaties uitvoert die een positieve bijdrage leveren aan het bereiken van de doelen.' is bedoeld als toevoeging bij de tekst daarvoor. Het doelt op het feit dat andere behalve andere ontwikkelingen ook prestaties van anderen van invloed zijn. Bijvoorbeeld een wijziging in rijksregels waardoor en minder van mantelzorgers in intramurale voorzieningen wordt gevraagd, wat ook kan bijdragen aan het voorkomen overbelasting van mantelzorgers. De zin daarna over de regierol is verwarrend (en overbodig). Het slot van de alinea is de conclusie.

Wij zullen het definitieve jaarverslag aanpassen en de volgende tekst opnemen.

Bij de begroting zijn de beoogde maatschappelijke effecten en de doelen voor de verschillende beleidsterreinen vastgesteld door de gemeenteraad. Het is echter niet zo dat alléén de gemeente bepalend is bij het al dan niet realiseren van de doelen en prestaties. Naast gemeentelijke inspanningen zijn in sommige gevallen bovendien (brede) maatschappelijke ontwikkelingen van invloed op het (niet) behalen van doelen, die redelijkerwijs buiten de invloedssfeer van de gemeente liggen. Een duidelijk voorbeeld hiervan is de invloed van economische ontwikkelingen. Indien dit het geval is, wordt dit in de tekst toegelicht. Het is daarbij echter lastig om aan te geven hoe groot de invloed van dergelijke maatschappelijke ontwikkelingen zijn. Daarnaast is de

gemeente niet de enige partij die de prestaties uitvoert die een positieve bijdrage leveren aan het bereiken van de doelen.

Voor de doelen en prestaties in programmabegroting en jaarverslag geldt dus dat er niet altijd een een-op-een relatie tussen bestaat en dat het lastig kan zijn om vast te stellen of en in welke mate gemeentelijke prestaties hebben bijgedragen aan het behalen van doelen. Op het moment dat wordt vastgesteld dat prestaties niet of niet langer meer bijdragen aan het beoogde doel wordt gekeken of die prestaties nog nodig zijn.

a) Is het niet zo moeten zijn dat de regisseur eindverantwoordelijk blijft voor het realiseren van de prestaties?

De gemeente is inderdaad verantwoordelijk voor het realiseren van prestaties die met maatschappelijk partners worden afgesproken.

b) Is de uitvoering in dergelijke situaties zodanig ingeregeld dat alleen onvoorziene omstandigheden de realisatie van prestaties nog kunnen beïnvloeden?

De uitvoering van prestaties kan gedurende de looptijd van de afspraken veranderen door actuele ontwikkelingen of gewijzigde inzichten. De maatschappelijk partners kunnen samen met de gemeente besluiten prestaties anders, of andere prestaties uit te voeren.

13. Blz. 11 In de Begroting worden de vier sporen van het coalitieprogramma kort genoemd. In de Kadernota 2015 wordt het coalitieprogramma in Bijlage 3 uitgewerkt. In het jaarverslag wordt per cluster kort verslag over de uitvoering van Samen Doen! gegeven.

a) Bestaat er een integraal overzicht met doelen, activiteiten, tijdlijnen en voortgang van de uitvoering van het programma?

Feitelijk is het coalitieprogramma zelf het document waarin alle doelen staan. De onderwerpen waarover bestuurlijke besluitvorming of informatie uitwisseling noodzakelijk of gewenst is vind u terug in de raadsjaaragenda. Ambtelijk zijn de diverse activiteiten vertaald in de werkplannen van de afdelingen, zodat duidelijk is wat er wanneer moet gebeuren.

b) Zo ja, waar kan de geïnteresseerde lezer dat vinden? Zo nee, hoe kan hier een goed beeld over worden gevormd?

In de Kadernota 2016 neemt het college informatie op over wat er de afgelopen twee jaar is gerealiseerd van het coalitieprogramma en wat de aandachtspunten zijn voor de resterende bestuursperiode.

14. Blz. 13 Verwerving Zorg

a) Hoe kijkt de organisatie terug op het proces ‘Verwerving zorg’?

b) Wat is de eerste beoordeling van de effectiviteit van de beheersmaatregelen die in contracten zijn opgenomen?

Dit is geen technische vraag.

15. Blz. 16 Overheid reductie

a) Ligt de overhead reductie op koers?

Ja de reductie van de overhead ligt op koers, de opgelegde taakstelling in 2015 is gerealiseerd voor een belangrijk deel door besparing op de looncomponent en voor een deel aangevuld met een materiële component.

b) Wat is daarbij de norm?

De taakstelling op overhead in de begroting 2015 is de norm

16. Blz. 17 Paswerk

a) Ligt de wijziging in de bedrijfsvoering bij Paswerk op koers?

b) In hoeverre is die gerealiseerd?

De bedrijfsvoering bij Paswerk ligt op koers. Separaat wordt jaarrekening 2015 en begroting 2017 van Paswerk aan de raad aangeboden. Daarin wordt gerapporteerd over de ontwikkelingen binnen Paswerk.

17. Blz. 17 Nieuw Beleid

Wat zijn de realisaties op besteding en prestaties van het aangekondigde nieuw beleid t.w.v. € 1 mln.?

Beleidswensen sport/veiligheid € 500.000 (Voor € 250.000,- topsport, € 200.000,- veiligheidsregio en € 50.000,- sociale veiligheid).

Topsport € 250.000

Deze middelen zijn besteed aan: continuering van het topsport- en talentontwikkelingsbeleid, extra ondersteuning aan sportverenigingen, de Honkbalweek, de Halve van Haarlem, de voorbereiding van de City Swim en de Dutch junior (badmintontoernooi), ontwikkeling en opstart van de pilot 'sportverenigingen in het sociaal domein', Fonds voor breedtesportactiviteiten, Sportfonds 50+, cofinanciering 'Aangepast sporten in de spo(r)tlights', de huldinging sportkampioenen, ondersteuning Stichting Paardrijden Gehandicapten en de ondersteuning van sportactiviteiten voor vluchtelingen.

Veiligheidsregio € 200.000

Dit geld was bestemd voor de Brandweerpost Oost. Na overleg met de VRK is besloten af te zien van deze post. Het geld is in afstemming met de raad vervolgens bestemd voor veiligheidsbeleid en in 2015 voor € 100.000 ingezet ten behoeve van de vernieuwde aanpak overlastgevend jeugd Schalkwijk. De andere € 100.000 is toegevoegd aan de algemene middelen. Voor 2016 wordt wel het volledige bedrag ingezet voor integraal veiligheidsbeleid.

Sociale veiligheid. € 50.000

Deze € 50.000 is gebruikt voor de realisatie van cameratoezicht in het kernhorecagebied tijdens de uitgaansnachten. Dit is ook gerealiseerd en per maart 2016 in werking.

Beleidswensen: duurzaamheid en groen, fietsenbeleid € 500.000

Vaststellen uitvoeringsregelingen voor subsidie voor buurtfietsenstallingen, buurtinitiatieven kleinschalig groen, elektrische scooters voor bezorgrestaurants, groene daken voor particulieren en groene schoolpleinen, totaal € 500.000. In de eerste plaats kan gemeld worden dat alle extra middelen in het jaar 2015 nagenoeg geheel volgens planning zijn besteed. Dit met uitzondering van het geld voor elektrische scooters, groene daken en de ondersteuning van vrijwilligers bij beheer en onderhoud van groen. T.a.v. dit laatste onderwerp bleek dat dit budget niet nodig was door voortzetting van de Provinciale regeling. Voor de vrijvallende middelen is op initiatief van de raad een alternatief gevonden, namelijk de watertappunten.

Dit zijn de resultaten:

- * Circulaire economie: Het budget is besteed aan ondersteuning van diverse initiatieven van de zogenaamde stadsmakers volgend op het in september gehouden Circus Circulair. Er werden diverse (kennis)bijeenkomsten op dit vlak gehouden.
- Ondersteuning wijkinitiatieven: In totaal zijn 8 aanvragen om ondersteuning gehonoreerd. De meeste daarvan hadden betrekking op activiteiten rond de opwekking van duurzame energie. In een aantal gevallen richtte men zich op energiebesparende maatregelen.
- * Via 8 wijkinitiatieven zijn inmiddels 938 personen tot energieopwekking dan wel -besparing overgegaan. Dit heeft geleid tot een geprognoseerde en deels al behaalde CO2-reductie van 352 ton.
- * Subsidie elektrische scooters voor bezorgrestaurants: Er is subsidie verleend voor de aanschaf

van 6 elektrische scooters.

* Vergroenen schoolpleinen: Zeven scholen, te weten De Zuidwester, De Beatrixschool, De Talenten, De Kring, De Vrije school, De Rudolf Steinerschool en De Wadden zijn gestart met het vergroenen van hun schoolplein. De vervolgens opgestelde plannen zijn in overleg met een professionele tuin-/ landschapsarchitect omgezet in een ontwerp en begroting. In januari 2016 is de eerste school officieel gestart met aanleg van het groene schoolplein. Volgens planning zullen alle zeven scholen dit jaar hun groene schoolplein opleveren.

* Bewonersinitiatieven kleinschalig groen: Er zijn 21 aanvragen om subsidie voor het realiseren van kleine groeninitiatieven ontvangen. Hiervan zijn er 10 toegekend.

* Platform Haarlem Groener: Dit Platform heeft subsidie ontvangen voor het stimuleren van de stadslandbouwinitiatieven in de stad. Hiermee zijn bekostigd: Folder, scholing, projecten in de wijken, Voorjaars- en herfstevenement, lezingen en netwerkbijeenkomsten. Ook de website en de nieuwsbrief zijn hieruit betaald.

* Groene daken: Er zijn drie aanvragen om subsidie ontvangen. Hiervan zijn er twee gehonoreerd.

* Impuls buurtfietsstalling binnenstad: De buurtstallingen worden per 1-3-2016 beheerd door de stichting Haarlem Fietsstad. Het beschikbare bedrag wordt door de stichting aangewend ter vergroting van de capaciteit in de overgenomen buurtstallingen, nieuwe sloten en ter verbetering van de kwaliteit en service.

* Fiets parkeren binnenstad: De werkzaamheden zijn goeddeels uitgevoerd. De werkzaamheden rond de Grote Houtstraat staan gepland voor het eerste kwartaal van 2016.

* Regensensor: De installatie wordt naar verwachting eind eerste kwartaal 2016 uitgevoerd op de kruising Iordenstraat-Wagenweg.

* BDU-fiets: Het beschikbare budget is besteed aan de vereiste eigen bijdrage voor de verbinding Munterslaan-Parnassiakade-Claus Sluterweg. De provincie bereidt nu de aanvraag omgevingsvergunning voor.

* Watertappunten: Er worden 5 watertappunten gerealiseerd voor een periode van 8 jaar.

18. Blz. 18 Context ***In retrospectief, nu de economische crisis echt voor bij is: hoe conjunctuurgevoelig zijn de gemeentelijke financiën?***

De economische crisis is nog niet voorbij. Monetair wordt door de Europese Bank zwaar geïntervenieerd om de economie te stimuleren. Het gevaar van deflatie ligt nog steeds op de loer en het rentepercentage wordt door de monetaire autoriteiten bewust laag gehouden. Het structurele groeipad is niet hersteld van het groeipad voor de crisis. In Nederland is eerste herstel zichtbaar, de werkloosheid blijft relatief hoog en het gevaar van nagenoeg geen inflatie vormt een bedreiging voor de economie. Wat betreft de conjunctuur en de gemeentefinanciën: bij een laagconjunctuur gaat de golf later neerwaarts dan het bedrijfsleven en de gemeentefinanciën volgen op de neerwaartse golf van de rijksfinanciën. Deze vertraging geldt niet alleen voor de neerwaartse golf, maar ook voor de opwaartse golf. Het accres van het gemeentefonds is een belangrijke indicator voor de conjunctuurgevoeligheid van de gemeentefinanciën, evenals de ontwikkelingen in de grondexploitaties en de inkomsten van de bouwleges.

19. Blz. 29 e.v. Bezuinigingen ***Graag een toelichting op de afzonderlijke afwijkingen in perceel 1***
In de Kadernota 2014 is voor 2015 en latere jaren de bezuinigingstaakstelling vastgesteld. Voor 2015 was de taakstelling € 10 miljoen (zie Kadernota 2014 blz. 24).

Ten behoeve van de Programmabegroting 2015 zijn de voorstellen nader uitgewerkt en hier en daar bijgesteld. Aangegeven is (blz 30 tweede tabel) dat er voor 2015 € 2.665.000 aan structurele

bezuinigingen zou worden doorgevoerd en voor € 6.691.000 aan incidentele bezuinigingen. In totaal derhalve bijna € 9,4 miljoen.

In paragraaf 1.5 van het jaarverslag en de jaarrekening 2015 (blz 16) wordt ingegaan op de realisatie van de bezuinigingsopgave 2015. Conclusie: de afgesproken bezuinigingen voor 2015 zijn gerealiseerd. Hierbij is aangetekend dat een drietal posten waarop eerder bleek dat realisatie niet mogelijk was al eerder in 2015 is gemeld als niet haalbaar (bij de eerste en tweede bestuursrapportage 2015). Het gaat om:

- * taakstelling vastgoed voor 2015 en 2016 (door conjunctuur);
- * restant taakstelling 5% regeling op taakmutaties en decentralisatie uitkeringen ter dekking van apparaatskosten. Reden: in de praktijk is dit moeizaam uitvoerbaar en bovendien zijn regionale middelen uitgezonderd. Het nadeel is gesaldeerd met andere voor- en nadelen van concernstelposten en taakstellingen;
- * formatie vastgoed (formatieverlaging voor 2015 teruggedraaid met 2,33 fte gelet op de grote opgaven op het gebied van het wegwerken van achterstallig onderhoud en de verkoop van niet-strategisch bezit).

20. Blz. 45 Investerings ***Om een vergelijking mogelijk te maken: kunnen de cijfers over 2014 (raming, prognose en realisatie) met de nieuwe programma-indeling worden toegevoegd?***

Dit inzicht is niet helemaal te geven omdat het oorspronkelijk IP 2014-2019 ingericht was over 10 programma's. Bij de kadernota 2015 is wel inzicht gegeven naar de nieuwe programma structuur. Onderstaand overzicht is hierop gebaseerd.

Omschrijving	Voorgenomen	Realisatie 2014	Vershil	Realisatie-percentage
Programma 1 Maatschappelijke participatie	4.786.339	6.424.257	-1.637.918	134%
Programma 3 Werk en Inkomen	25.000	-	25.000	0%
Programma 4 Duurzaam stedelijke vernieuwing	395.000	53.460	341.540	14%
Programma 5 Beheer en onderhoud	22.085.659	9.108.505	12.977.154	41%
Programma 6 Burger, Bestuur en Veiligheid	500.000	-	500.000	0%
Programma 7 Algemene Dekkingsmiddelen	1.770.875	1.517.310	253.565	86%
TOTAAL	29.562.873	17.103.532	12.459.341	58%

Cluster Sociaal

---

21. Blz. 26

Hier wordt gesteld dat ondersteuning meer dan voorheen wordt georganiseerd als laagdrempelige voorziening waarvoor geen indicatie nodig is.

a) Veel klanten van bijvoorbeeld de thuiszorg hebben nog een lopende indicatie. Deze indicaties worden dus niet meer vernieuwd?

Deze passage in de inleiding heeft geen betrekking op huishoudelijke ondersteuning.

Huishoudelijke ondersteuning is in Haarlem nog steeds een maatwerkvoorziening waarvoor een beschikking nodig is om er gebruik van te maken.

b) Wat gebeurt er dan indien een verandering in de medische situatie optreedt?

Niet van toepassing (zie a).

c) Hoe wordt bij nieuwe klanten dan de eigen kracht vastgesteld?

Niet van toepassing (zie a).

22. **a) Bestaat er bij de gemeente Haarlem een zorgplicht van kinderen voor hun ouders, zoals bij sommige andere gemeenten?**

Nee. Als er sprake is van inwonende kinderen komt dit in het gesprek met de burger (onderzoek op grond van de Wmo 2015) wel aan de orde. Daarbij wordt gekeken welke gebruikelijke zorg door hen geleverd kan worden.

b) Zo nee, is dan het vaststellen van de eigen kracht van de leefomgeving niet fraudegevoelig?

Een zoon die een straat verderop van zijn zorgbehoeftige moeder woont, kan zeggen, ik heb ruzie met mijn moeder, ik wil niet voor haar zorgen, om zo te bewerkstelligen dat zijn moeder meer uren huishoudelijke ondersteuning krijgt.

Een dergelijke misleiding is nooit helemaal uit te sluiten, maar onze ervaring is dat kinderen een groot verantwoordelijkheidsgevoel koesteren jegens hun ouders, en vice versa.

23. Blz. 26 Uitvoering voor Zandvoort

Een ambtelijke evaluatie van de samenwerking met Zandvoort heeft tot aanscherping van de afspraken geleid.

Waar bestaat deze aanscherping uit?

Deze aanscherping betreft de onderlinge communicatie, afspraken in het kader van de planning en controlcyclus, de relatie tussen wethouders en Haarlemse ambtenaren, het instellen van de staven voor de Zandvoortse portefeuillehouders met Haarlemse budgethouders, procesafspraken rond nota's voor het college, de commissie en de raad, de raadsjaaragenda en dergelijke. Het betreft dus niet het beleid en de uitvoering op het gebied van het sociaal domein en is ook niet klantgerelateerd.

24. Blz. 27 Participatiewet

In 2015 zijn nieuwe contracten gesloten met partners op het gebied van re-integratie en arbeidsbemiddeling.

Welke partners? Graag toezending van deze overeenkomsten.

De re-integratiepartners zijn Pasmatch en Agros, Bedrijf en Samenleving en de Kas. Overeenkomsten met re-integratiepartners bevatten bedrijfsgevoelige informatie en zijn om die reden vertrouwelijk van aard. Naar aanleiding van een motie van de raad van april 2015 is de volgende werkwijze met betrekking tot vertrouwelijke stukken afgesproken:

Stukken die vertrouwelijk van aard zijn, worden niet onderhands verstrekt maar worden – na opleggen van de geheimhoudingsplicht door het college op grond van artikel 25 tweede lid Gemeentewet- verstrekt bij voorkeur door ter inzagelegging bij de griffie/fractiekamers van de betreffende rekenkamerleden.

Deze werkwijze geldt ook voor de Rekenkamercommissie waarin raadsleden zitting hebben. De procedure met betrekking tot de geheimhouding wordt in gang gezet. De rekenkamercommissie wordt zo spoedig mogelijk geïnformeerd over het vervolg.

25. Blz. 27 Decentralisatie Awbz

In 2015 kregen veel burgers min of meer dezelfde ondersteuning op grond van de WMO als in de jaren daarvoor.

a) Heeft bezuiniging van het Rijk geen invloed gehad op de omvang van de ondersteuning, evenals de Haarlemse visie van Eigen Kracht en Samen Doen?

Aanbieders is gevraagd door middel van innovatie het volume professionele inzet voor Begeleiding te verlagen. Hierover zijn echter geen volumeafspraken gemaakt (dat wil zeggen: de verlaging is niet 'afgedwongen'). Bovendien viel een groot aantal cliënten onder het overgangsrecht en kon daardoor aanspraak maken op dezelfde omvang van de Begeleiding als voor 2015. Nieuwe cliënten hebben in 2015 mogelijk wel minder uren/dagdelen Begeleiding ontvangen door toepassing van de Wmo 2015 en het Haarlems beleid. Cijfers hierover zijn nog niet beschikbaar.

In 2015 is een begin gemaakt met het anders organiseren van het doelgroepenvervoer en de

dagbesteding.

b) Waar bestaat dit begin uit?

Dit betreft de beleidsvoorbereiding zoals verwoord in het Transformatieprogramma Sociaal Domein (BBV nr: 2015/168421). In het bijzonder: meer samenhang in het doelgroepenvervoer (paragraaf 7.4) en samenhang in (arbeidsmatige) dagbesteding (paragraaf 7.3).

26. Blz. 27 Beschermd wonen

De meeste mensen..... min of meer dezelfde ondersteuning.

a) Is de wachtlijst bij beschermd wonen gegroeid?

Nee.

b) Zo ja, waarom is dit niet in de inleiding genoemd?

Niet van toepassing (zie a).

27. Blz. 27 Clientondersteuning

Welke afspraken zijn met de Stichting Mee gemaakt voor de ondersteuning van mensen met een beperking?

Aan MEE is subsidie verleend voor hun inzet in de basisinfrastructuur sociaal domein. De subsidie is gebaseerd op het door hen ingediende prestatieplan. Onderdeel van de afspraken is het bieden van cliëntondersteuning. Zij bieden cliëntondersteuning aan voor burgers van Haarlem, waarbij de vraag gerelateerd is aan een beperking. Hierbij wordt in het verlengde van wat vooraf reeds is gedaan, resultaatgericht toegewerkt naar vraagbeantwoording van de cliënt, ongeacht leeftijd of levensgebied. De cliëntondersteuning richt zich op vier levensgebieden of een combinatie daarvan, te weten Opvoeding & Ontwikkeling, Leren & Werken, Samenleven & Wonen en Regelgeving & Geldzaken. Bij deze vorm van dienstverlening worden de mogelijkheden van de cliënt en zijn of haar netwerk in kaart gebracht en maximaal benut. De inzet is volledig gericht op maximale zelfredzaamheid en preventie. De consultants van MEE zijn goed geschoold in netwerkversterkende methodieken. Bovendien beschikken zij over veel kennis van de zorgsector en andere voorzieningen. Bij complexe systemen, waarbij meerdere generaties veelal een verstandelijke beperking hebben, biedt MEE zorgcoördinatie.

28. Blz. 27 Transitie sociaal domein

Eind 2014 was de gemeente transitieproof. Deze uitspraak lijkt tegenstrijdig met de uitspraak: Het eerste jaar bestond vooral uit leren uit de praktijk. Nog steeds is sprake van onvoorziene implementatie vraagstukken in de processen binnen de gemeente ....

Graag een uitleg over deze paradox.

De gemeente was eind 2014 transitieproof. Deze term werd in 2014 landelijk geïntroduceerd om aan te geven dat gemeenten tijdig – dat wil zeggen voor 1 januari 2015 - de basis op orde had om de nieuwe taken op het gebied van Wmo en jeugd per 1 januari 2015 uit te voeren. En wel zodanig dat het continueren van zorg voor de bestaande cliënten als ook het bieden van zorg voor de nieuwe cliënten was gegarandeerd. Voor Haarlem was dit in oktober 2014 het geval. Dat er daarnaast in de administratieve processen nog sprake was van losse eindjes en onvoorziene omstandigheden, heeft de levering van zorg niet in de weg gestaan.

29. Blz. 28 Actiepunten Samen Doen!

Gemeente en haar partners nemen een actieve rol in het bevorderen van aansluiting van scholen op de arbeidsmarkt.

a) Hoeveel extra stageplekken heeft deze actieve rol opgeleverd?

b) Hoe zijn de leer/werkprojecten door de gemeente en haar partners precies ondersteund?

c) Heeft dit tot een meetbaar resultaat geleid? Zo ja, welk?

d) Hoeveel extra banen leerwerkplekken en stageplekken heeft het lokaal sociaal akkoord opgeleverd?

De actieve rol van de gemeente in het bevorderen van de aansluiting van scholing en arbeidsmarkt heeft in totaliteit 120 stageplekken/leerwerkplekken opgeleverd. Het Stagebureau

Waarderpolder realiseerde 60 stageplekken, de ingezette jobcoaches realiseerden interregionaal (Zuid en Midden Kennemerland en Amstelland en Meerlanden) 60 leerwerkplekken (BBL). Zowel het Stagebureau als de jobcoaches worden (mede) gefinancierd vanuit de ter beschikking staande middelen voor de aanpak van voortijdig schoolverlaten (VSV). In het kader van het Lokaal Sociaal Akkoord heeft wethouder Langenacker o.a. over dit onderwerp op 15 maart jl. een brief aan de commissie Samenleving gezonden.

De regionale samenwerking tussen het WSP, het Werkplein, het Leerbedrijf en het Leerplein is versterkt.

e) Waar bestaat deze versterking precies uit?

Deze versterking bestaat uit de intensivering in de samenwerking tussen het Werkplein, het Werkgeversservicepunt (WSP), het Werkbedrijf en het Leerplein. Dit is gebeurd door ontschotting van budgetten waar dit wettelijk mogelijk is en door het voorleggen van regelruimte aan de rijksoverheid teneinde tot een integrale aanpak te komen voor jongeren.

Samen voor Elkaar betekent ook een cultuurverandering.

f) Waar bestaat die verandering precies uit. Hoe wordt deze gemeten?

Deze verandering heeft betrekking op de versterking van de samenwerking tussen genoemde partners. Deze kan gemeten worden door vermindering van het aantal voortijdig schoolverlaters. Het terugdringen van voortijdig schoolverlaten is immers vastgelegd in concrete doelstellingen, waarbij een passend onderwijsaanbod voor zoveel mogelijk jongeren georganiseerd wordt.

Haarlem garandeert excellent hoger beroepsonderwijs.

g) Is dit onderwijs door de inspectie inderdaad als excellent beoordeeld?

De uitvoering van dit onderwijs valt onder de verantwoordelijkheid van de onderwijsinstellingen en wordt beoordeeld door de Inspectie voor het Onderwijs.

h) Hoe kan Haarlem dit garanderen, als de verantwoordelijkheid voor de inhoud van het onderwijs bij het ministerie ligt?

Het onderwijs zelf heeft deze garantie afgegeven en is inderdaad verantwoordelijk voor de inhoud van het onderwijs.

i) Hoeveel kost deze garantie?

Als gemeente hebben wij de concrete doelstellingen met deze onderwijsinstellingen vastgelegd en sturen wij aan op realisering hiervan.

30. Blz. 29 Mantelzorgers

Bijna een kwart van de Haarlemmers doet aan mantelzorg. Dit percentage is na de decentralisaties vrijwel ongewijzigd, terwijl door het beroep op eigen kracht de verwachting was gewettigd dat dit percentage zou stijgen.

a) Is er een verklaring voor de oorzaken?

Het aantal Haarlemmers dat vrijwilligerswerk doet en mantelzorg verleent valt in juist 2015 hoger uit dan voorgaande jaren. Dit kan voor een groot deel verklaard worden omdat bij het Omnibusonderzoek 2015 voor het eerst is gemeten onder het Digipanel Haarlem. Van leden van digipanelen is bekend dat zij doorgaans meer 'maatschappelijk actief' zijn.

b) Is een verklaring wellicht dat dezelfde mantelzorgers als gevolg van de decentralisaties meer uren maken?

Het is niet onderzocht of mantelzorgers meer ondersteuning zijn gaan bieden door de veranderingen in het sociaal domein.

Het aantal mantelzorgers dat aangeeft overbelast te zijn is namelijk met ongeveer de helft toegenomen.

c) Kan dit worden verklaard uit de doelstellingen Eigen Kracht en Samen Doen (zie blz. 29)?

De hoeveelheid mantelzorg kan door de veranderingen in het sociaal domein toenemen, maar het is geen doel op zich.

d) Is er beleid ontwikkeld om deze overbelasting tegen te gaan?

De gemeente faciliteert goede ondersteuning van mantelzorgers om overbelasting te voorkomen. Het aantal geregistreerde mantelzorgers is verdubbeld en daarmee is meer bekend over (het aantal) overbelaste mantelzorgers. Het ondersteuningsbeleid wordt waar mogelijk aangepast. Het percentage vrijwilligers en mantelzorgers is in Schalkwijk hoger dan in de andere stadsdelen.

e) Wat is hier de oorzaak van? In Schalkwijk wonen meer allochtonen?

Specifieke verklaringen voor afwijkingen in deze percentages voor verschillende stadsdelen is niet onderzocht. Hiervoor is meer diepgravend onderzoek nodig, dat niet past binnen het Omnibusonderzoek.

f) Zijn deze inwoners wellicht meer tot mantelzorg en vrijwilligerswerk bereid?

Dit is niet onderzocht. Andere onderzoeken en statistische gegevens wijzen in de richting van een hogere vraag naar mantelzorg in dit stadsdeel (meer ouderen; minder vaak (zeer) gezond). Uitlandelijk onderzoek komt naar voren dat allochtone inwoners meer bereid zijn tot mantelzorg, maar ook dat zij dit minder vaak als zodanig benoemen of zich als zodanig registreren.

Programma 1 Maatschappelijke participatie

---

31. Blz. 31 Toelichting bij Kerncijfer sociale kwaliteit

Waarom zijn in 2015, anders dan voorgaande jaren alleen de eerste 3 stellingen gevraagd?

Er is geen inhoudelijke reden om alleen deze 3 stellingen op te nemen en de gebruikelijke vierde stelling niet; dit is een vergissing.

32. Blz. 31 Onderwijs en sport

Doel 2. Startkwalificatie: is groene smiley. Dit is inderdaad positief t.a.v. de nulmeting, maar niet t.o.v. het jaar er voor. Als nulmeting wordt in de tekst op blz. 31 2011-2012 genoemd, maar op blz. 32. Wordt 2010-2011 genoemd als nulmeting.

a) Graag een uitleg.

Het door de rijksoverheid genoemde peiljaar (nulmeting) was oorspronkelijk 2010-2011. Een jaar later is dit peiljaar opgeschoven naar 2011-2012. In alle daarop volgende jaren is het aantal voortijdig schoolverlaters afgenomen ten opzichte van het jaar daarvoor.

33. Hier wordt Een lager percentage herplaatsingen positief uitgelegd, maar waarom is niet duidelijk.

b) Zijn er minder jongeren zonder startkwalificatie en daardoor minder herplaatsingen?

Absoluut gezien lijkt het mij beter als er 100% wordt herplaatst. De procenten blijven hier zweven zonder duidelijke uitleg.

c) Graag deze geven.

Het lagere percentage herplaatsingen is in absolute zin niet positief. De relatief kleine daling van het aantal herplaatsingen ten opzichte van het voorgaande jaar (8%) kan echter als relatief positief worden uitgelegd vanwege de economische recessie en het feit dat het aantal jongeren met multi-problematiek toeneemt. Er is een "harde kern" van jongeren die niet of heel moeilijk vanwege hun multi-problematiek herplaatsbaar is. We spreken nu over 37% van het totaal aantal jongeren in de doelgroep dat herplaatst is (tegenover 45% in het jaar hiervoor).

34. Blz. 35 en 36 Wat hebben we er voor gedaan?

Hoe waarop is de groene smiley gebaseerd bij een daling van de effectindicator op blz. 32?

Ondanks alle goede prestatie op het gebied van sport wordt in kerngegevens een afname van de sportparticipatie zichtbaar. Met ingang van 2015 zijn alleen Haarlemmers van 18 jaar en ouder bevraagd (leden van het Digipanel Haarlem zijn minimaal 18 jaar). In de jaren ervoor is ook de leeftijdsgroep 16-17 jaar bevraagd; een leeftijdsgroep waarbij de sportdeelname hoog is. Door deze leeftijdsgroep niet meer mee te rekenen, is het percentage lager dan voorgaande jaren. De effectindicator is daarom ook niet goed te vergelijken met voorgaande jaren.

35. Blz. 37 Het aantal stimuleringsprojecten is toegenomen

Hoe moet het afgenomen percentage Haarlemmers dat regelmatig sport in dit verband worden gezien?

Het aantal stimuleringsprojecten is inderdaad toegenomen. Het afgenomen percentage Haarlemmers dat regelmatig sport is gebaseerd op het onderzoek via het digipanel. Zoals bij

vraag 34 reeds beantwoord zijn vanaf 2015 alleen Haarlemmers van 18 jaar en ouder via het Digipanel bevraagd. Ook worden kinderen in de leeftijdscategorie van 4- 15 jaar niet via het digipanel bevraagd over hun sportdeelname. Hierdoor is een afname van de sportdeelname ontstaan.

36. Blz. 37 Het aantal door de gemeente gefaciliteerde sportevenementen is afgenomen.
Wat is hiervan de oorzaak?
Onder het aantal door de gemeente gefaciliteerde sportevenementen valt de Haarlemse Honkbalweek. Dit sportevenement wordt eens in de twee jaar georganiseerd en heeft niet in 2015 plaats gevonden.
37. Blz. 39 voetnoot 3 en 4 fluctuerende percentages omdat ze zo laag zijn.
a) Hoe effectief is het dan om dit dan nog te meten?
Het meten van deze indicator is inderdaad minder effectief. De indicator is in de Programmabegroting 2016-2020 niet meer op deze wijze opgenomen.
b) Wat zeggen deze cijfers?
De cijfers geven wel een indicatie van de ervaren gezondheid in betreffend jaar/stadsdeel. Uit vergelijkbaar onderzoek van de GGD (eens in de 4 jaar) blijkt ook dat de cijfers van de GGD voor 2012 op stadsdeelniveau niet sterk afwijken van die van het Omnibusonderzoek. Daarom hebben we gemeend dit cijfer zo op te kunnen nemen; echter met de betreffende toelichting/verantwoording.
c) Hoe hoog was de absolute respons in 2014 en 2015?
De absolute respons voor stadsdeel Oost op deze vraag was $n = 149$ in 2014 en $n = 179$ in 2015. De absolute respons voor stadsdeel Schalkwijk op deze vraag was $n = 122$ in 2014 en $n = 175$ in 2015. Bij dergelijke aantallen is het aannemelijker dat sneller fluctuaties optreden tussen jaren. Aantallen zijn echter niet dermate laag dat het voor betreffende jaar geen indicatief beeld geeft.
38. Blz. 40 Vrijwillige inzet. Er is een vertrouwenspersoon ingezet maar die heeft geen meldingen ontvangen.
Wat is hiervan de reden?
Er zijn geen meldingen gedaan waarbij de vertrouwenspersoon moest worden ingezet, ondanks dat de beschikbaarheid van deze functie bij alle vrijwilligersorganisaties bekend is en de Vrijwilligerscentrale hier terugkerend aandacht aan besteed.
39. Blz. 41 Er is een mantelzorgcompliment verstrekt.
Wat houdt dat in?
Alle inwoners van Haarlem van 18 jaar en ouder en zelfstandig wonend hebben in 2015 van de gemeente een brief ontvangen over mantelzorg. Als men zichzelf mantelzorger voelde was het mogelijk een VVV-bon te krijgen na registratie bij Tandem, de organisatie voor ondersteuning van mantelzorgers. Tandem heeft persoonlijk contact gehad met iedereen die zich wilde registreren om te onderzoeken of er daadwerkelijk sprake is van mantelzorg en aan welke ondersteuning de mantelzorger behoefte heeft.
40. Blz. 41. Indicator: 1c. streefwaarde 700, gerealiseerd 341. Realisatie is ongeveer als voorgaande jaren.
Waarom is deze streefwaarde zo hoog?
Bij het opstellen van de begroting was onze streven het aantal preventieve huisbezoeken te laten toenemen. Later is gekozen voor het omvormen naar een activerend huisbezoek en deze omvorming heeft meer tijd gevraagd dan voorzien.
41. Blz. 42 e.d. Advies en ondersteuning
a) Waarom zijn er geen effect- en prestatie indicatoren?
b) Wanneer worden die alsnog geleverd?
Bij het opstellen van de begroting waren nog geen passende indicatoren beschikbaar om deze

effecten/prestaties goed te kunnen meten. Inmiddels zijn/worden nulmetingen gehouden en wordt bepaald welke gegevens zinvolle indicatoren opleveren. Bij de begroting 2017 worden nieuwe indicatoren opgenomen.

42. Blz. 42 Niet in alle situaties komt een signaal tijdig bij de CJG coaches binnen waardoor de inzet van zwaardere vormen van zorg toch noodzakelijk zijn.

Hoe wordt die tijdigheid gemeten?

We meten die tijdigheid niet in de vorm van dagen/weken. Maar CJG-coaches geven aan dat als zij eerder betrokken zouden zijn er wellicht lichtere vormen van hulp mogelijk zouden zijn geweest.

43. Blz. 44. Lasten en baten Onderwijs en sport

Waarom is er minder begroot dan in het jaar ervoor, terwijl de wijziging groter is dan de wijziging in 2014 en bij de baten de wijziging zelfs groter is dan de rekening 2014?

De reden hiervoor is de toekenning van het rijksbudget Onderwijsachterstandenbeleid na de behandeling van de programmabegroting. Hierdoor volgt een begrotingswijziging met het volume van het ontvangen OAB-budget m.b.t. de baten en lasten.

Programma 2 Ondersteuning en Zorg

44. Blz. 49 Maatwerkvoorzieningen

a) Graag een opsomming om welke maatwerkvoorzieningen het gaat.

Het betreft in dit beleidsveld in beginsel de maatwerkvoorzieningen begeleiding, huishoudelijke ondersteuning, woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen. Vanwege het bestuurlijk belang wordt in de tekst met name aandacht besteed aan de eerste twee maatwerkvoorzieningen.

Bij de maatwerkvoorzieningen staan vier lachende iconen, terwijl de effectindicatoren niet bekend zijn.

b) Waarom is desondanks geoordeeld dat de doelen naar tevredenheid zijn gehaald?

Het overwegend positieve oordeel is gebaseerd op signalen van cliënten, gesprekken met aanbieders en het kwalitatieve cliëntervaringsonderzoek voor de Wmo. Zwaarwegend was tevens het feit dat – ondanks bezuinigingen en een grootschalige transitieopgave – continuïteit van zorg en ondersteuning is gerealiseerd

45. Blz. 49 Borgen tevredenheid kwetsbare Haarlemmers...

Als doel is geformuleerd het borgen van de tevredenheid van kwetsbare Haarlemmers om thuis te kunnen blijven wonen en participeren.

a) Moet dan niet eerder het doel zijn het meten van de tevredenheid van de Haarlemmers over de geboden maatwerkvoorziening?

Dit is verwoord in de indicator die aangeeft of de voorziening redelijk tot veel bijdraagt aan het zelfstandig kunnen blijven wonen en het meedoen in de maatschappij.

b) Gaat het er niet eerder om de vraag of de maatwerkvoorziening een bepaalde kwaliteitsvereisten voldoet en in overeenstemming is met de bepalingen en de strekking van de WMO?

Dit is ook een belangrijk criterium, dat wordt geborgd in de overeenkomst die wordt gesloten met aanbieders en door middel van toezicht op de aanbieders.

De verandering in de huishoudelijke ondersteuning heeft bij sommige burgers voor enige onrust gezorgd. De communicatie over de verandering is onvoldoende helder geweest.

c) Komt deze gevolgtrekking voort uit het genoemde cliënt-tevredenheidsonderzoek?

Ja.

d) Zo ja, waarom is dan toch de effectindicator als niet bekend geormerkt?

De effectindicator betreft een kwantitatief gegeven; het cliëntervaringsonderzoek over 2015 is kwalitatief geweest.

e) Is de slotsom juist dat het doel m.b.t. de maatwerkvoorzieningen als bereikt wordt beschouwd, met uitzondering van de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning?

Dit is geen technische vraag.

Met name aanbieders die meerdere maatwerkvoorzieningen leveren zetten actief in op wijkgericht werken.

f) Welke maatwerkvoorzieningen betreft het hier en welke aanbieders?

Het betreft vooral de maatwerkvoorzieningen begeleiding en huishoudelijke ondersteuning. Zorgbalans is een voorbeeld van een aanbieder die met buurtteams werkt, maar ook de Hartekampgroep werkt met zelfsturende wijkteams. Een andere voorbeeld van wijkgericht werken is het project De Wijkplaats, waarin RIBW K/AM en Roads samenwerken met welzijn.

g) Graag een beschrijving van het wijkgericht werken.

Er bestaat niet één methode voor wijkgericht werken. De methode met zelfsturende wijk- of buurtteams heeft als belangrijkste kenmerken dat meerdere disciplines samenwerken en dat de professionals veel eigen regelruimte hebben.

h) Welke nieuwe methodieken worden ingezet bij het aandacht besteden aan het sociale netwerk van de klanten?

Voorbeelden van dergelijke methodieken zijn: Sociaal Netwerk Strategieën (SNS), Versterkend begeleiden en Eigen Kracht Conferenties.

46. Blz. 49 Meer participatie jeugdigen en hun opvoeders op eigen kracht

Binnen het CJG komen ongeveer 600 jeugdigen met ouders die na kortdurende consultatie weer verder kunnen op eigen kracht.

a) Worden hier de ouders of de kinderen bedoeld?

Beide; met name ouders (waar de kinderen nog jong van zijn), maar ook jongeren

b) Hoe is dit verder kunnen op eigen kracht gemeten?

De mate van zelfredzaamheid hangt samen met de hulpvraag van gezinnen. Bij afsluiten van de ondersteuning wordt met ouders/jongeren vastgesteld of de begeleiding voldoende was en ouders het weer zelf kunnen. Pas wanneer de mate van de zelfredzaamheid het toelaat wordt er afgesloten. Het CJG implementeert in 2016 start- en exitlijsten om dit meetbaar te kunnen maken.

c) Of betreft dit het oordeel van de CJG coaches?

Het betreft een gezamenlijk oordeel.

47. Blz. 50 Wat hebben we ervoor gedaan?

De pilot gedifferentieerde toegang is in 2015 gestart.

a) Welke maatwerkvoorziening betreft dit?

Het betreft hier (beleidsveld 2.1) de maatwerkvoorziening Begeleiding (individuele begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf. Dezelfde werkwijze wordt overigens toegepast bij Beschermd Wonen (beleidsveld 2.2).

b) Welke zorgaanbieders betreft dit?

Zorgbalans, Heliomare, RIBW K/AM en de Hartekampgroep.

c) Graag een korte omschrijving van de pilot.

Kern van de pilot is dat aanbieders zelf de onderzoeksfase in het toegangsproces Wmo uitvoeren. Burgers die zich rechtstreeks bij een aanbieder melden hoeven dan niet naar de gemeente verwezen te worden voor het onderzoek. Het ondertekende verslag van het onderzoek dat door de aanbieder is uitgevoerd dient als aanvraag. Deze wordt door de gemeente getoetst, waarna een beschikking wordt afgegeven.

d) Bij hoeveel cliënten is een heronderzoek uitgevoerd?

Voor het product Begeleiding zijn er in totaal 937 heronderzoeken uitgezet

e) Hoeveel beschikkingen zijn afgegeven?

In 2015 zijn voor de Wmo in totaal ruim 5600 beschikkingen afgegeven.

f) Hoeveel nieuwe cliënten zijn er vanaf 1 januari 2015 bijgekomen?

Deze gegevens kunnen we op dit moment niet uit ons systeem halen. We zullen onderzoeken of we dit op termijn wel standaard kunnen bijhouden.

g) Hoeveel beschikkingen zijn er in 2015 voor nieuwe klanten afgegeven?

Zie onder f).

48. Blz. 50

Op de huishoudelijke ondersteuning is vanaf 1 januari 2015 flink bezuinigd. Voor alle klanten is in het voorjaar van 2015 het aantal te verstrekken uren opnieuw vastgesteld als afgeleide van het product een schoon en leefbaar huis.

a) Volgens welke methodiek wordt het product een schoon en leefbaar huis gemeten?

Een 'schoon en leefbaar huis' wordt gemeten door middel van jaarlijks cliëntervaringsonderzoek. Daarnaast wordt gereageerd op signalen en klachten. Naar aanleiding van het initiatiefvoorstel 'De bezem door de huishoudelijke ondersteuning' van het CDA zal in een Plan van Aanpak een aanvullend voorstel gedaan worden voor het meten van een 'schoon en leefbaar huis'

49. Blz. 51. Opvang en beschermd wonen

a) Wanneer is het onderzoek naar de daling van het aantal meldingen van huiselijk geweld afgerond?

Er is geen sprake van een formeel onderzoek. Het aantal meldingen is onderdeel van de kwartaalgesprekken met Veilig Thuis. Er wordt nu gewerkt met één systeem, dus vanaf dit jaar zullen de meldingen vergeleken kunnen worden. Dat was tot dit jaar nog niet het geval

b) Door wie wordt het onderzoek verricht?

Zie onder a).

c) Hoeveel aangiftes tegen huiselijk geweld zijn er in 2015 bij de politie gedaan?

Er zijn 2971 meldingen gedaan bij de politie en in 2015 zijn 523 processen-verbaal opgemaakt voor het gehele district Kennemerland

d) Tot hoeveel vervolgingen heeft dit geleid?

Er is geen één op één koppeling te maken tussen de aangiftecijfers van de politie en de vervolgingscijfers van het OM. Enerzijds omdat de proces-verbalen in het ene jaar kunnen vallen en de vervolging in het volgende jaar pas plaats vindt. Anderzijds omdat het beleid over waar een aangifte wordt opgenomen en waar die vervolgd wordt niet met elkaar overeenkomt

e) Hoeveel aangiftes zijn geseponeerd en hoeveel schikkingen zijn er met het OM getroffen?

Deze vraag gaat over het functioneren van het Openbaar Ministerie; deze gegevens zijn niet bij de gemeente bekend

50. Blz. 52 Minder huiselijk geweld en kindermishandeling **In 2015 is het MDCK geopend. De aanpak is gezins- en kindvriendelijk en de snelheid van handelen staat voorop in plaats van de werkwijze van instanties.**

a) Betekent dit dat de werkwijze van instanties niet kindvriendelijk was en langzaam van handelen.

De deelnemende instanties uit verschillende sectoren pakken samen een casus op vanuit de visie "gezins- en kindvriendelijkheid en snelheid van handelen staat voorop". Ieder probeert ook op zichzelf kind/gezinsvriendelijk en snel te handelen, maar overziet alleen het eigen aandeel in de aanpak. Die lineaire ketensamenwerking is vaak het probleem in de aanpak van kindermishandeling omdat de aanpak daardoor in haar totaliteit niet snel en kind/gezinsvriendelijk is. Kinderen en ouders/netwerk krijgen met verschillende instanties met ieder eigen regels en doorlooptijden te maken. Professionals die in het MDCK samenwerken kennen hun eigen werkwijze en procedures goed en zijn bereid vanuit het belang van snelheid van handelen en kind- en gezinsvriendelijkheid, waar nodig keuzes te maken die de grenzen van die werkwijze opzoeken en soms – gemotiveerd – overschrijden. De samenwerking tussen de instanties is cruciaal

b) Wanneer is het MDCK precies opgericht?

Het MDCK is op 21 november 2011 in onze regio van start gegaan, na opening door de toenmalige staatssecretaris Marlies Veldhuizen van Santen. Het MDCK startte als een van de projecten van de Academische Werkplaats aanpak Kindermishandeling, die door VU en KJTC als kernpartners en vele instanties als partner, was aangevraagd en in december 2010 werd toegekend

door Zonmw. Het MDCK startte als wekelijks casusoverleg voor de meest ingewikkelde en/of steeds vastlopende casussen. Wekelijks konden maximaal 2 nieuwe casussen besproken worden. Door de hele casusgroep, managementoverleg en stuurgroep is toegewerkt naar een centrale locatie waar alle onderzoek rondom het kind kan plaatsvinden. De opening van deze locatie vond op 18 november 2015 plaats. Sinds die tijd is er dagelijks (bij crisis ook buiten kantooruren) een intersectoraal hands-on team beschikbaar om casussen waarin acute onveiligheid of structureel ernstige onveiligheid speelt, direct op te pakken

c) Hoe vaak is door het MDCK naar de politie verwezen?

Dat is moeilijk te zeggen, omdat de politie deel uitmaakt van het MDCK team. De politie is dus altijd betrokken en checkt in haar systemen of aangemelde cliënt bij haar bekend is. In de praktijk is dat in de overgrote meerderheid van de casuïstiek het geval

d) Wordt gemeten wat de politie met deze doorverwijzingen doet?

Er wordt een logboek bijgehouden van wat het PvA in iedere casus is geworden. Het Verwey Jonker Instituut is net begonnen de casuïstiek te analyseren en gaat onderzoek doen naar de doelmatigheid van het MDCK. De politie heeft een grote rol in het tot een goede analyse van de problematiek komen, maar het strafrecht speelt slechts in een kleine minderheid van de casussen de hoofdrol.

e) Dezelfde vraag voor Veilig Thuis.

Alle casuïstiek komt via Veilig Thuis of wordt gemeld bij VT als het MDCK de casus oppakt. VT heeft in die zin de regierol in het MDCK. En net als bij de politie: VT is ook deel van het MDCK.

g) Wat is de relatie en werkverdeling tussen Veilig Thuis en het MDCK?

VT doet de eerste triage. Alle VT medewerkers zijn inmiddels getraind in gebruik van het landelijk ontwikkelde triage instrument voor Veilig Thuis. Het werkproces van het MDCK sluit hierbij aan: VT zet alleen die casussen door die getrieerd zijn als “acuut onveilig” of “structureel ernstig onveilig”. Afspraak binnen MDCK is dat als er geen consensus over de aanpak binnen team ontstaat, VT de doorzettingsmacht heeft.

51. Blz. 53 Faciliteren vrouwenopvang

In 2015 was er sprake onrust en tekortschietende hygiëne op een van de locaties in de regio

Waarom wordt er toch een groene smiley gegeven?

Naar aanleiding van uitgebreid onderzoek zijn verbeterpunten opgepakt en verbeterd, hetgeen heeft geleid tot een positieve rapportage vanuit de GGD. De tekortkomingen bij deze specifieke locatie worden niet gezien als representatief voor de hele vrouwenopvang in de regio

52. Blz. 54 Jeugdbescherming en jeugdreclassering

a) Waarom zijn indicatoren nog niet toegevoegd?

Om administratieve lasten bij aanbieders te verminderen en tot vergelijkbare indicatoren te komen, is ervoor gekozen aan te sluiten bij de landelijke outcomecriteria die het Nji met alle brancheverenigingen in 2015 heeft opgesteld. Eind 2015 is de eerste set indicatoren vastgesteld, echter, over de indicatoren voor drang en dwang, en pleegzorg, is nog geen landelijke overeenstemming.

b) Waarom worden doelen worden als gerealiseerd beschouwd terwijl de cijfers nog niet bekend zijn?

Vanuit de kwartaalrapportages verkrijgen we natuurlijk wel een beeld van de aantallen. Ook in Haarlem heeft een afname van het aantal OTS-en plaatsgevonden, een van de doelen van de transitie, vandaar de groene smiley

De score op de indicator onder- toezichtstellingen(OTS) is afgenomen en dat wordt vertaald in een groene smiley.

c) Hoe moet dit worden geïnterpreteerd?

De beschermingstafel weegt multidisciplinair of de Raad voor de Kinderbescherming een verzoek tot onderzoek in behandeling neemt. Daarbij wordt er goed gekeken naar welke voorliggende voorzieningen ingezet kunnen worden.

Daarnaast, door de inzet van CJG-coaches en jeugdbeschermers in vrijwillig kader (drang), is verdere daling van het aantal OTS-en (dwang) bereikt

d) Is de aannname juist, dat wordt bedoeld dat preventie in de korte tijdsspanne van nauwelijks een jaar zodanig is verbeterd, dat OTS minder hoeft te worden ingezet?

Die aannname is deels juist. Het betreft echter niet alleen preventieve interventies. Het gaat juist om een samenspel van zowel preventie als specialistische vormen van jeugdhulp waarin innovatief handelen voorop staat. Het doel is voorkomen van OTS. Met deze relatief nieuwe vorm van ondersteuning worden in de regio en landelijk ervaringen opgedaan. Deze beweging is overigens niet alleen een effect van het afgelopen jaar, dit is al eerder ingezet

e) Als deze aannname juist is hoe is dan de doeltreffendheid van de preventiemaatregelen gemeten, de doeltreffendheid van de preventie kan toch pas na een zekere periode worden vastgesteld?

Deze beweging is landelijk gaande en al enige jaren geleden ingezet. Vandaar dat er inmiddels positieve ervaringen zijn opgedaan waarbij gezinnen door het CJG of in drang goed zijn geholpen. Tegelijkertijd is de constatering dat sommige drangtrajecten toch resulteren in een OTS, dit zal nooit in alle gevallen te voorkomen zijn.

53. Blz. 55 en 56 Beleidsvelden financieel

Het resultaat van de jaarrekening wordt voor een bedrag van in totaal van bijna 24 miljoen vertekend omdat voorschotten zijn verstrekt, terwijl nog niet bekend is in hoeverre voor dat bedrag ook de prestaties ook daadwerkelijk zijn geleverd. Als het bedrag van bijna 24 miljoen van het resultaat wordt afgetrokken, dan is het resultaat t.o.v. de primaire begroting voor de maatwerkvoorzieningen meer dan 7,5 miljoen positief.

a) Is hier een algemene verklaring voor te geven?

Niet alle aanbieders hebben een (volledig) voorschot opgevraagd. Daarnaast moet nog beoordeeld worden of voor alle verstrekte voorschotten rechtmatig zorg geleverd is. Er is dus vooralsnog geen uitsluitsel te geven over het saldo op beleidsveld 2.1 maatwerkvoorzieningen. Dat kan pas nadat alle verantwoordingen van aanbieders verwerkt zijn en de controles daarop (inclusief de accountantscontrole) hebben plaatsgevonden.

Eerder is meegedeeld dat het resultaat voor de huishoudelijke ondersteuning naar verwachting tussen de een en anderhalf miljoen positief zal zijn. Hierover is in de cijfers niets terug te vinden.

b) Waarom niet?

Het verwachte saldo op de huishoudelijke ondersteuning is onderdeel van het saldo op beleidsveld 2.1 maatwerkvoorzieningen.

Bij de formatie gemeente Zandvoort Sociaal Domein is sprake van een meevaller van 1.8 miljoen.

c) Welke oorzaak ligt hieraan ten grondslag?

De op pagina 56 toegelichte meevaller betreft alleen de baten vanuit Zandvoort voor deze taken. De daarmee samenhangende lasten zijn elders opgenomen.

De toelichting op de baten en lasten bevat geen gegevens over het budget huishoudelijke ondersteuning.

d) Waarom niet?

Huishoudelijke ondersteuning is onderdeel van beleidsveld 2.1 maatwerkvoorzieningen.

Programma 3 Werk en Inkomen

54. Blz. 60

In 2015 was er een toename van het aantal uitkeringsgerechtigden omdat deze groep (mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt) geen beroep meer kon doen op oude regelingen, zoals de sociale werkvoorziening. Om dit te voorkomen is in 2014 het landelijk sociaal akkoord gesloten.

Is het dus juist dat dit akkoord niet zijn doelen heeft gerealiseerd in Haarlem in 2015?

In het landelijk sociaal akkoord is een afspraak opgenomen over het realiseren van de zogenaamde garantiebannen (banenafspraken voor mensen met een arbeidsbeperking). De afspraak is dat tot 2020 landelijk 100.000 banen in de marktsector en 25.000 banen bij de overheid worden gecreëerd. Dit is een landelijke opgave. In de regio Zuid-Kennemerland en IJmond bedraagt de

gezamenlijke opgave voor de regio 280 banen voor de marktsector en 160 banen voor de overheidssector. Tot nu heeft de staatssecretaris alleen gerapporteerd over de landelijk gerealiseerde banen. De tussentijdse meting voor 2015 moet nog plaatsvinden. Waarschijnlijk volgt er in juni 2016 een Kamerbrief met informatie

55. Blz. 60 Werk

De effectindicator op blz. 60 geeft aan dat er in 2015 674 Haarlemmers een Wsw indicatie hadden.

a) Wordt hier niet bedoeld dat 674 Haarlemmers op een beschutte werkplek zijn geplaatst?

Nee het gaat hier om de Wsw-indicaties. Beschutte werkplekken is een verzamelnaam voor vormen van beschut werk zoals de Sociale werkvoorziening maar ook Beschut werken en Arbeidsmatige dagbesteding.

De streefwaarde was 649.

b) Op grond van welke gegevens is deze streefwaarde vastgesteld?

De streefwaarde wordt bepaald aan de hand van informatie van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en is gebaseerd op het aantal verwachte SW-indicaties binnen onze gemeente.

56. Blz. 61 2.b Wat hebben we gedaan?

In 2015 zijn 281 mensen vanuit Paswerk gedetacheerd bij een andere organisatie of bedrijf, 40% van de totale populatie in de sociale werkplaats.

Waarom hebben deze mensen met behulp van loonkostensubsidie geen arbeidscontract gekregen (beschut werk)?

De SW-medewerkers van Paswerk die worden gedetacheerd bij andere bedrijven, hebben een arbeidsovereenkomst met werkgever Paswerk. De SW-medewerkers hebben een volledig salaris op basis van de CAO voor de sociale werkvoorziening. Loonkostensubsidie is dus niet aan de orde omdat zij aanspraak kunnen maken op een volledig salaris.

57. Blz. 62 Prestatie-indicatoren

Door Pasmatch en Argos zijn 529 klanten op de arbeidsmarkt geplaatst.

a) Zijn ook deze klanten mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, of juist mensen die net

Ja, in het Poortmodel worden zowel mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt als mensen die net werkloos geworden zijn bemiddeld en beleid naar werk. Werkloos zijn geworden en zijn bemiddeld volgens het Poortmodel?

b) Is het derhalve juist dat Pasmatch ook “gewone” werkzoekenden bemiddeld?

Ja, Pasmatch bemiddelt ook ‘gewone’ werkzoekenden.

c) Op grond van welke maatstaven was de streefwaarde 425?

De streefwaarde wordt bepaald aan de hand van ervaringscijfers, beschikbaar budget en kosten per traject. De streefwaarde is door de Raad bij de begroting vastgesteld.

In 27 trajecten is het zelfstandig ondernemerschap bevorderd (score goed).

d) Op grond van welke gegevens is de streefwaarde bepaald?

Aan alle mensen op de Wsw wachtlijst is een aanbod gedaan op een vorm van participatie (dagbesteding) of bemiddeld naar beschut werk.

e) Is het juist dat hier een score van 100% is verwezenlijkt?

Ja, aan alle mensen op de SW wachtlijst is een traject aangeboden in de vorm van bemiddeling/begeleiding naar werk of participatie. De uitvoering van de trajecten loopt nog.

58. Blz. 62 2b Percentage Wsw klanten dat werkt buiten Paswerk

Het percentage Wsw klanten dat werkt bij een reguliere werkgever is laag, namelijk 1 % (Blz. 62).

Met “andere organisatie of bedrijf” wordt dus geen reguliere werkgever bedoeld? Graag een toelichting.

Een grote groep SW-medewerkers is gedetacheerd bij andere organisaties of bedrijven. Met het percentage SW-medewerkers dat werkzaam is bij een reguliere werkgever wordt bedoeld de SW-

medewerker die in aanmerking komt voor begeleid werken. Begeleid werken is een voorziening die voortkomt uit eerdere regelgeving en in de praktijk weinig is toegepast. De SW-medewerker gaat dan uit dienst bij Paswerk en krijgt een contract bij een reguliere werkgever.

59. Blz. 62 Beschut werk

In 2015 is gestart met een pilot beschut werk. Op blz. 60 staat dat 674 Haarlemmers in 2015 op een beschutte werkplek zijn geplaatst. Het aantal plekken in de pilot is beperkt van omvang.

a) Is beschut werk wat anders dan een beschutte werkplek?

De beschutte werkplekken zoals genoemd op blz. 60 hebben betrekking op werkplekken in de sociale werkvoorziening. Op blz. 62 wordt bedoeld op de voorziening Beschut werk zoals die is opgenomen in de Participatiewet. Deze voorziening bestaat pas sinds 1 januari 2015 en wordt vooralsnog uitgevoerd in de vorm van een pilot. De pilot wordt in het derde kwartaal van 2016 geëvalueerd.

b) Zo ja, is dan niemand op de Wsw wachtlijst bemiddeld naar een beschutte werkplek?

c) Waarom niet? Graag een toelichting.

Mensen die op de Wsw wachtlijst (circa 70 personen) staan en niet meer kunnen instromen in de sociale werkvoorziening, worden indien mogelijk bemiddeld naar een Beschut werken plek of een andere voorziening op grond van de Participatiewet zoals bijvoorbeeld de garantiebannen.

60. Blz. 62 Inkomen

In 2015 hadden 3589 Haarlemmers een WWB uitkering. Streefwaarde was 3.600. De icoon is groen.

a) Waarom is de icoon groen?

De icoon is groen omdat het aantal uitkeringsgerechtigden lager is dan de inschatting/prognose. De gemeente heeft weinig invloed op het aantal uitkeringsgerechtigden.

b) Is het niet beter om een andere effectindicator te hanteren?

Tijdens het begrotingsproces 2017 worden de indicatoren nader bekeken .

61. Blz. 63 Raakspoortmodel

Het invoeren van het Raakspoortmodel wordt als een succes beschouwd om dat van de uitkeringsaanvragen 82 % binnen de wettelijk termijn is afgehandeld.

Er zijn 529 klanten geplaatst (Blz. 62). Door dit Poortmodel krijgen mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt niet de aandacht die ze nodig hebben om werk te vinden.

Is de stelling juist dat het Poortmodel tweedeling op de arbeidsmarkt bevordert?

Dit is een politieke vraag

62. Blz. 63

a) Klopt het dat er 275 WWBers op één medewerker van de afdeling sociale zaken zijn?

Bij de Sociale Zaken zijn twee afdelingen die zich bezighouden met werk en met inkomen voor de klant: het servicecenter als front office en de afdeling inkomensdienstverlening als backoffice. Het servicecenter behandelt de aanvragen voor bemiddeling naar werk en levensonderhoud. Op deze afdeling hebben de klantmanagers geen vast klantenbestand. Op het moment dat iemand daadwerkelijk in de bijstand komt (aanvraag levensonderhoud wordt toegekend) gaat het dossier over naar de afdeling Inkomensdienstverlening. Bij de afdeling Inkomensdienstverlening heeft een klantmanager circa 250 bijstandsklanten in zijn bestand.

b) Wat is het landelijk gemiddelde?

Divosa¹ heeft een benchmark Sociale Zaken uitgevoerd waarbij is geprobeerd een landelijke gemiddelde voor het bestand van klantendossiers Sociale Zaken te bepalen. Echter, deze benchmark is voor Sociale Zaken Haarlem niet te gebruiken omdat de wijze waarop Haarlem het werk heeft georganiseerd, anders is dan de situatie waar de benchmark Divosa van uitgaat.

¹ Divosa is de landelijke vereniging van leidinggevendenden in het Sociaal Domein.

63. Blz. 63 2 Haarlemmers met een minimuminkomen worden zelfredzamer
Het aantal toekenningen van een minimaregeling is in 2015 afgenomen omdat deze regeling is opgenomen in de bijzondere bijstand.
Waarom heeft deze opname een verlaging van het aantal toekenningen tot gevolg?
Het aantal toekenningen is afgenomen omdat de aanvragen voor een tegemoetkoming voor de eigen bijdrage WMO-voorzieningen zijn overgeheveld naar de bijzondere bijstand.
64. Blz. 63 In 2015 is het aantal succesvolle schuldbemiddelingstrajecten met 25 % toegenomen. Genoemd worden onder meer het treffen van een schuldenregeling, de WSNP en budgetbeheer..
Is deze toename over elk genoemd traject gelijkelijk verdeeld? Graag een uitsplitsing per soort traject.
De toename van 25 % heeft alleen betrekking op succesvolle schuldbemiddelingstrajecten. Een schuldbemiddelingstraject is succesvol als deze na drie jaar kan worden afgerond en de schuldenaar schuldenvrij is. In 2015 zijn er 129 schuldbemiddelingstrajecten succesvol afgerond. Budgetbeheer kan in aanvulling op het schuldbemiddelingstraject worden ingezet. In december 2015 bedroeg het aantal klanten dat gebruik maakt van budgetbeheer 615. WSNP-trajecten zijn wettelijke schuldsaneringstrajecten op grond van de Wet Sanering Natuurlijke Personen. De afdeling schulddienstverlening heeft in 2015 252 klanten begeleid bij de aanmelding voor de WSNP-procedure bij de Rechtbank.
65. Blz. 63 Haarlem is lid van de NVVK en maakt gebruik van de Kredietbank Alkmaar.
a) Hoe vaak is in 2015 naar deze kredietbank verwezen?
De gemeente Haarlem werkt samen met de Kredietbank Nederland. De kredietbank Alkmaar is opgegaan in de Krediet bank Nederland. In 2015 zijn er geen klanten verwezen voor een saneringskrediet.
b) Wat is de rente die door de Kredietbank wordt gerekend?
De rente bij de Nederlandse Kredietbank bedraagt 13%
66. Blz. 66 Beleidsvelden financieel
Met betrekking tot inkomen blijven de baten in 2015 8,4 miljoen achter bij de lasten.
a) Graag een verklaring hiervoor.
Het betrof 8,4 miljoen in de begroting maar het betreft 7,1 miljoen in de realisatie. Het verschil wordt verklaard door de uitvoeringskosten: overhead en personeelskosten.
De baten met betrekking tot werk zijn in 2015 gedaald van 24.4 miljoen. naar 1 miljoen (blz. 66).
b) Is dit een tekstverwerkingsfout?
Nee, Per 1 januari 2015 worden de baten uit het voormalige participatiebudget en de Wsw toegevoegd aan de algemene uitkering. Voorheen werd deze doeluitkering opgenomen in de exploitatie. Er is geen sprake meer van baten op dit beleidsveld.
c) Bevat de tabel bovenaan blz. 67 wel de juiste cijfers?
Ja.
De lasten bedroegen in 2015 97.1 miljoen, de baten 55.5 miljoen. In plaats van een nadelig saldo wordt gesproken over een voordelig saldo.
d) Klopt dit? Graag een toelichting.
Ja dit klopt. Ten opzichte van de bijgestelde begroting zijn de lasten lager dan geraamd en de baten hoger dan geraamd. In beide gevallen is er sprake van een voordelig saldo.
Eind 2014 bedroeg volgens de tabel op blz. 66 het nadelig (?) saldo 14. 3 miljoen. Eind 2015 40.6 miljoen.
e) Is dit reusachtig verschil het gevolg van de tekstverwerkingsfout, die in vraag 17 wordt genoemd?
67. Blz. 67 3.1 Werk
Volgens de tabel is het resultaat t.o.v. de primaire begroting 0,46 miljoen negatief (1.481 miljoen

minus 1018 miljoen). Toch is er per saldo bijna een miljoen aan de reserves onttrokken (tabel op blz. 66).

Graag een toelichting op dit verschil.

De tabel op pagina 66 laat het saldo zien van alle onttrekkingen van de reserves van de beleidsvelden werk, inkomen en minima. De tabel op pagina 67 ziet alleen toe op baten van het beleidsveld werk. Er valt dan ook geen vergelijking te maken.

68. **Hoe groot was de WWB reserve op 1 januari 2015 en op 1 januari 2016?**

Zie voor deze informatie pagina 212 van het jaarverslag. Op 1 januari 2015 bedroeg de WWB reserve 7,918 miljoen op 31 december 2015 5,160 miljoen.

Cluster Fysiek

Programma 4 Duurzame Stedelijke Ontwikkeling

69. Dit programma kent in het geheel geen prestatie-indicatoren

Waarom niet?

Zouden die alsnog kunnen worden toegevoegd?

Het programma 4 (overigens met de werkelijke titel duurzame stedelijke vernieuwing) als geheel met de 3 beleidsvelden, kent voor 2015 wel enkele prestatie indicatoren. (uitvoeringsprojecten Haarlem Klimaatneutraal en toekenningen CSF)

Als uitgegaan wordt van het specifieke onderdeel stedelijke ontwikkeling (ruimtelijk beleid/instrumentarium) is er inderdaad sprake van het ontbreken van prestatie indicatoren. In eerdere versies gebruikten we het programma 'actualisering bestemmingsplannen' als indicator. Dat betekende dat werd aangegeven hoeveel bestemmingsplannen in een bepaald jaar waren geactualiseerd. Op dat moment was het spannend of Haarlem de actualiseringklus zou klaren die wettelijk gezien in 2012 moest zijn afgerond. Deze indicator is inmiddels verdwenen. Dat heeft niet alleen te maken met het feit dat de opgave voor 2012 is behaald. Ook waren alle betrokkenen (bestuurlijk en ambtelijk) het er over eens dat de indicator in feite niets zegt over de bijdrage die daarmee geleverd wordt aan de doelstellingen. Ruimtelijk beleid is facilitair aan diverse andere beleidsvelden (schept de ruimtelijk voorwaarden/ geeft de kaders daarvoor aan). Werzaamheden bestaan uit het opstellen van ruimtelijk instrumentarium (o.a bestemmingsplannen) en adviseren bij concrete aangraven. Alternatieve steekhoudende indicatoren hebben zich niet aangetoond. Ook in de werksessie over de toekomstige indicatoren zijn er geen suggesties / opmerkingen over gemaakt.

Het beleidsveld 4.3 grondexploitatie kent ook geen prestatie-indicatoren. Hiervoor telt nog sterker het argument van een facilitair beleidsveld.

70. Blz. 77 de Woon aantrekkelijksindex is een zeer belangrijke indicator voor het hele programma.

Kunnen we meer inzicht krijgen in de redenen van de daling van Haarlem op die ranglijst?

De Atlas is de jaarlijkse benchmark van de vijftig grootste gemeenten van Nederland. Haarlem is in de ranking iets gezakt ten opzichte van het jaar daarvoor. In de woon aantrekkelijkheidsindex van plek 4 naar plek 7. Den Bosch heeft nu plek 4. Evenals voorgaande jaren nemen Amsterdam, Utrecht en Amstelveen de eerste drie plekken in. Haarlemmermeer staat net voor ons op plek 6. Zij komen van plek 10. In de sociaal-economische index zakte Haarlem van de 9e naar de 12e plaats.

Woon aantrekkelijkheid

Op de woon aantrekkelijkheidsindex zakte Haarlem van de vierde naar de zevende plaats en keert hiermee terug op het niveau van 2012. De index komt op basis van acht componenten tot stand.

Beter dan alle andere 49 gemeenten presteert Haarlem met het percentage vooroorlogse woningen. Het cultureel aanbod (podiumkunsten) is goed voor plaats zes. Zwakke schakels vormen het percentage koopwoningen (30e plaats) en de nabijheid van natuur (38e). Op de meeste componenten bleef de klassering van Haarlem stabiel. Dat de Spaarnestad toch drie plaatsen daalt, komt door de bereikbaarheid van banen met auto en openbaar vervoer. Op dit onderdeel viel Haarlem terug van de 16e naar de 19e plaats. Debet hieraan: de bereikbaarheid van banen per auto tijdens de spits, een aspect waarop Haarlem van de 10e naar de 24e plaats zakte.

Sociaal-economisch

Met een twaalfde plaats Haarlem nestelt zich in de subtop van op de sociaal-economische ranglijst. Niettemin is dat drie plaatsen lager dan de negende plek van 2014. Op drie van de acht bestanddelen staat de Spaarnestad bij de top-10: arbeidsparticipatie van vrouwen (3e), werkloosheid (7e) en beroep op bijstandsuitkeringen (8e). Hier tegenover bivakkeert Haarlem op twee onderdelen in de achterhoede: arbeidsongeschiktheid (30e) en werkgelegenheid. Met het aantal banen als percentage van de beroepsbevolking komt Haarlem zelfs niet verder dan plaats 42.

De daling van Haarlem op de sociaal-economische ranglijst lijkt vooral te wijten aan het percentage laagopgeleiden in de beroepsbevolking. Op deze factor zakte de stad van de vijftiende naar de twintigste plaats. Daarnaast verloor Haarlem de koppositie op het onderdeel arbeidsparticipatie van vrouwen en viel het wat werkloosheid betreft terug van plaats vijf naar zeven.

Erfgoed

Ieder jaar belicht de Atlas een speciaal thema, dat overigens niet extra meetelt in beide indexen. In 2015 is dat 'erfgoed'. Op verschillende onderdelen van dit thema bevindt Haarlem zich in de kopgroep. Het percentage woningen uit de periode 1850-1919 is zelfs goed voor de eerste plaats. Ook op criteria als 'monumentale binnenstad', 'monumentale woningen', 'monumenten in de buurt' en 'woningen uit de periode 1920-1949' vinden we Haarlem bij de bovenste vijf terug.

71. Blz. 77: er zijn 757 woningen toegevoegd waarvan 127 nieuwbouwwoningen.

Hoe zijn de andere woningen toegevoegd?

De andere toevoegingen zijn ontstaan door zogenaamde "toevoegingen anderszins". Dat betreft toevoegingen door functieverandering (b.v. van kantoor naar woonruimte, of door toevoegingen van woningen boven winkels) of door het splitsen van bestaande woningen naar appartementen.

72. Blz. 77 Alle 2015 effectindicatoren ontbreken nog.

Is er inmiddels al meer bekend?

Het schema is aangevuld met de actuele gegevens inclusief voetnoot

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2015	Realisatie 2015	Bron
2. Percentage sociale huurwoningen (van de gehele Haarlemse Woningvoorraad ¹)	36% (2013)	36% (2013)	≥ 30%	2015 beschikbaar 18 mei 2016	Regionaal Woonwensenonderzoek (Wonen in de Regio Amsterdam), tweejaarlijks
2. Aantal sociale huurwoningen in bezit van drie Haarlemse woningcorporaties	20.400 (2009)	20.500 (2011) 21.500 (2013) 21.350 (2014)	≥ 18.000	20.800 (2015)	Opgave van woningcorporaties

Effectindicator	Nulmeting	Realisatie	Streefwaarde 2015	Realisatie 2015	Bron
2. Gemiddelde zoekduur/ wachttijd sociale huurwoning Zuid Kenn. Land in aantal jaren	5,4 (2012)	5,7 (2013) 5,9 (2014)	5,5	2015 Nog niet beschikbaar	Cijfers Woonservice
2. Realisatie aantal woningen middel dure huur en koop in nieuwbouw	23% van de totale productie (2013)	23% (2013) 29% (2014)	> 25%	2015 beschikbaar 3 ^e helft 2016	Monitor woningbouw Haarlem
3. Vermeden en bespaarde CO ₂ uitstoot (x 1.000 ton) in Haarlem ²	76 (2010)	124 (2011) 134 (2012) 139 (2013) 140 (2014)	150	*	Duurzaamheidsmonitor

*) De basisgegevens zijn begin mei ontvangen. Zij worden verder uitgewerkt naar categorie en naar gebruiker (particulieren en bedrijven). Tevens vindt vertaling naar effectindicator plaats.

73. Blz. 80 Bij 2b Bij verbeteren doorstroming staat alleen iets over toevoeging middel dure huurwoningen.

Is bekend of dit inderdaad leidt tot doorstroming of tot meer vrijkomende goedkopere woningen?

In het coalitieprogramma is opgenomen dat wordt ingezet op middeldure huur en koopwoningen om de doorstroming in Haarlem te bevorderen.

In het recent verschenen onderzoek ‘Wonen in beweging’ (Landelijk WoON waarin diverse ontwikkelingen in de woningmarkt zijn opgenomen) komt naar voren dat de huishoudens die naar een huurwoning met een huur boven de liberalisatiegrens (semi) starters zijn (grootste deel) en doorstromers uit huurwoningen met een huur beneden de aftoppingsgrens. (zie bladzijde 71 op: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/onderzoeken-over-bouwen-wonen-en-leefomgeving/documenten/rapporten/2015/06/29/verhuiswensen-en-feitelijk-gedrag-op-de-nederlandse-woningmarkt-2006-2011>)

74. Blz. 80 Bij 2d Optimaliseren mogelijkheden om ....

Wat is het voordeel van een gezamenlijk regionaal registratiesysteem in ZKL/IJmond anders dan Haarlemmers de mogelijkheid te bieden in de regio te wonen en vice versa?

Wordt hierdoor de druk juist niet groter?

Een gezamenlijk registratiesysteem tussen Zuid-Kennemerland en IJmond vergroot de zoekmogelijkheden van woningzoekenden in Zuid-Kennemerland en IJmond. Dit heeft voor- als nadelen: een deel van de druk vanuit Zuid-Kennemerland zal zich naar IJmond verplaatsen, tegelijkertijd zullen woningzoekenden vanuit IJmond zich meer richten op Zuid-Kennemerland. Uit een eerdere pilot met Velsen is gebleken dat er overall weinig negatief effect op de druk te merken is.

75. Blz. 81 Doel Hoogwaardiger ondernemersklimaat in Haarlem

Wat maakt dat ondernemers minder tevreden zijn? Graag onderbouwing/toelichten.

Uit het onderzoek Peiling Ondernemersklimaat van Ecorys komt naar voren dat ondernemers in 2014 minder tevreden over de gemeentelijke dienstverlening (communicatie en duidelijkheid van beleid en regelgeving) bereikbaarheid en het parkeren.

In het ondernemerspanel 2014 is op de redenen doorgevraagd. Hieruit blijkt dat ondernemers de

kwaliteiten van Haarlem in het algemeen en de samenwerking als belangrijkste redenen noemen van wat er goed gaat in Haarlem. In de 'top 4' van wat er goed gaat in Haarlem staan ook de promotie van Haarlem en de bereikbaarheid. De meest genoemde redenen voor verbetering zijn bereikbaarheid, visie/beleid, samenwerking en parkeerproblemen.

Bij samenwerking noemen de ondernemers vaak expliciet de rol van de gemeente, soms dus positief (als punt van wat goed gaat) en soms dus negatief (als verbeterpunt). Bij bereikbaarheid heeft men het, hetzij positief, hetzij negatief, vooral over de autobereikbaarheid en men spitst het vaker toe op de binnenstad en de Waarderpolder.

Het valt op dat bereikbaarheid en samenwerking niet alleen als verbeterpunten worden genoemd maar ook als punten die goed gaan. De mening van ondernemers over deze onderwerpen is verdeeld.

76. Blz. 82 Rapportcijfer ondernemingsklimaat

a) Wat is de bron van dit onderzoek (in voetnoot)?

b) Waar blijkt de daling in tevredenheid uit aangezien er geen realisatie 2015 is? Mocht er GEEN onderzoek zijn gehouden dan dit aangeven.

De bron is <http://www.peiling-ondernemingsklimaat.nl/#/>

In 2015 is geen meting gedaan over het ondernemingsklimaat in Haarlem. In 2016 is wel een meting gedaan over het ondernemingsklimaat in Haarlem. Het resultaat hiervan is in mei/juni bekend.

77. Blz. 83 1b Participeren in het verbinden van onderwijs en arbeidsmarkt en regio

a) Waarom is het platform arbeidsmarkt en onderwijs in Zuid-Kennemerland niet voortgezet?

Het Platform arbeidsmarkt en onderwijs (PAO) Zuid-Kennemerland was bedoeld als uitvoeringsorgaan en ingezet voor de bestuurlijke voorbereiding, maar is tot een platform van uitwisseling van informatie geworden. De PAO Stuurgroep met Haarlemmermeer e.o. is eerder opgeheven. Voor de uitvoering van diverse projecten op het snijvlak van onderwijs en arbeidsmarkt wordt nu een werkgroep met de direct betrokken partners georganiseerd.

b) Is dit opgegaan in de grotere regio?

Voor het thema arbeidsmarkt en onderwijs wordt inderdaad samengewerkt met de Metropool regio Amsterdam.

c) Is het stagebureau vooral ingezet om voor 'moeilijk' plaatsbare scholieren (denk aan diversiteit o.b.v. nationaliteit, arbeidshandicap, onderwijsachterstand, ect) een stage plek te vinden/gunnen?

Het Stagebureau is niet alleen opgezet om moeilijk plaatsbare scholieren te bemiddelen. Het Stagebureau is opgezet vanuit de vraag / behoefte van de ondernemer. Dat is waarom ook Rabobank en Industriekring Haarlem (IKH) het stage-bureau financieel ondersteunen. Gedachte is om de vraag van de ondernemer helder te krijgen. Het stage-bureau voert daar met behulp van de onderwijsinstellingen in Haarlem onderzoek naar uit. Op dit moment loopt er een onderzoek door een afstudeer-stagiair (van HRM op Inholland Haarlem) naar de factoren waarom een bedrijf wel/niet met een niveau 1 of niveau 2 stagiair werkt.

Het stage-bureau is niet aan een onderwijsinstelling is verbonden, maar handelt vanuit de vraag van de ondernemer, gericht op een pallet van onderwijsinstellingen om de beste stagiair/opleidingsplek te realiseren. Het stagebureau werkt daarnaast samen met de '99 van Kennemerland (garantiebanen), Bedrijf en Samenleving, JINC (VMBO) en een veelheid aan stage-coördinatoren en directies van het op deze doelgroep gerichte onderwijs bij onder meer Nova Entree, de Paulus Mavo, de Daaf Geluk School en de Dr. Gunningschool.

d) Zo ja, om welke aantallen per groep gaat het?

Het Stagebureau heeft in de eerste periode (2015) al 60 jongeren bemiddeld. Een uitsplitsing van de doelgroepen is niet gemaakt.

78. Blz. 84 2b: groei naar 1200 kamers nog niet gerealiseerd

Is het faciliteren gestagneerd of heeft markt (nog) niet willen investeren? Graag toelichten.

De doelstelling van 1200 kamers is een doelstelling voor 2020. Op dit moment zijn zo'n 200

kamers in de planontwikkeling opgenomen. Er zijn verscheidene initiatieven gefaciliteerd, maar deze hebben slechts ten dele gerealiseerd in een uitbreiding van het aantal kamers. Uiteindelijk is het de keuze van de initiatiefnemer (belegger, ontwikkelaar en hotelexploitant) om een ontwikkeling in gang te zetten. En dat is vaak een ondernemerskeuze gebaseerd op inschattingen van financiën en bijbehorende risico's. Anders dan in Amsterdam, waar de hotelkamerprijzen en bezettingsraden hoger liggen dan in Haarlem, valt de keuze voor een hotel of de woonfunctie nogal eens ten voordele van de woonfunctie uit in Haarlem. De woonfunctie is zeker in de binnenstad van Haarlem (financieel) krachtig.

Programma 5 Beheer en Onderhoud

79. Blz. 92

Hier vindt geen duidelijke terugkoppeling plaats van onderstaande – expliciet in programmabegroting opgenomen- actie punten:

In programmabegroting 2015-2019 is opgenomen (blz. 115) dat verkeersveiligheid van een schoolroutes opgelost zal worden.

a) Welke routes betreft dit en hoe is het opgelost in 2015?

Dit is verantwoord op pagina 95, bij de prestatie 'verbeteren verkeersveiligheid van schoolroutes': Veel scholieren hebben profijt van de opgeknapte en vergrote veerstoep bij het opstappunt van het Spaarneveer, aan de zijde van Schalkwijk.

In programmabegroting 2015-2019 is opgenomen (blz. 115) dat zonne-laadpaal wordt geplaatst voor elektrische fietsen/scooters.

b) Wat is de status?

Dit is verantwoord op pagina 95, bij de prestatie 'realiseren aanpassingen ter bevordering fietsgebruik': Met de doorontwikkeling van de fietssnelweg in 2016/2017 worden ook de mogelijkheden voor de plaatsing van zonnelaadpaal voor E-Bikes en scooters nagegaan.

In programmabegroting 2015-2019 is opgenomen (blz. 115) dat aanpassingen aan Gedempte Herensingel, Diakenhuisweg en fietsoversteek P. Bernhardlaan gedaan worden.

c) Wat is de status? (betreft fietsoversteek P. Bernhardlaan het kruispunt Minaretweg/Zomerkade?)

Dit is verantwoord op pagina 95, bij de prestatie 'realiseren aanpassingen ter bevordering fietsgebruik': De voorbereiding om te komen tot een betere fietsverbinding tussen Amsterdam en Haarlem ('fietssnelweg') is onderdeel van het project Afwaardering Amsterdamsevaart. Deze is in 2015 opgestart en krijgt in 2016 en 2017 zijn beslag. De fietsoversteek over de Prins Bernhardlaan maakt onderdeel uit van hetzelfde project. De uitvoering van de fietsoversteek wordt in 2016 verwacht. De aanpassingen aan de Gedempte Herensingel en de Diakenhuisweg worden eveneens verwacht in 2016 of 2017.

Blz.94 De doornummering van indicatoren in de tabel is onjuist!

De nummering verwijst naar de nummers van de doelstellingen waar de indicatoren bij horen. De eerste drie indicatoren horen allemaal bij doelstelling 1. 'verbeterde bereikbaarheid, verkeersveiligheid en mobiliteit' en hebben daarom allemaal nummer 1.

80. Blz. 93 tabel Doel 3 Er is 2.5 km riool vervangen/verruimd.

Blz. 116 programmabegroting 2015-2019 geeft aan dat 3 km doel was geweest en dat is niet gehaald.

Was capaciteitsgebrek (ook) een verklaring of was het meer een kwestie van niet goed inplannen of onvoldoende (project)risicomanagement?

Het niet realiseren van de doelstelling is toegelicht op pagina 92 van het concept jaarverslag: "Binnen het groot onderhoud hebben bezuinigingen uit voorgaande jaren ervoor gezorgd dat uitgaven op projecten zijn doorgeschoven naar het exploitatiejaar 2015. Dit heeft als neveneffect dat de geplande uitvoering van een aantal projecten geheel of gedeeltelijk in het begrotingsjaar 2016 komt te liggen. Dit doet zich vooral voor bij projecten waar sprake is van een combinatie

van de in het investeringsplan geplande vervanging van het riool en de gewenste herinrichting van het wegprofiel. Bij deze projecten geldt in het algemeen dat, in het kader van participatie en inspraak en het verkrijgen van draagvlak, sprake is van een langere voorbereidingstijd.” Ook capaciteitsgebrek heeft meegespeeld. In de informatie nota “Inzet op groot onderhoud in 2016” (BBV nr: 2015/472472) wordt hier nader op ingegaan.

81. Blz. 93 tabel met indicator ‘percentage afvalscheiding’ is niet gehaald. De streefwaarde was 41%, de realisatie in 2015 37%.

a) Wat is de verklaring van dit grote verschil

De streefwaarde van 41% in 2015 staat al sinds de programmabegroting 2012-2016 jaarlijks in de begroting. De afgelopen jaren is het scheidingspercentage ook toegenomen, van 29% in 2012 tot 37% in 2014 en afgelopen jaar. Het afvalscheidingspercentage in Haarlem blijft al langere tijd achter bij wat vergelijkbare gemeenten laten zien. De belangrijkste verklaring is het uitgebreide net van ondergrondse containers voor restafval. Dat maakt het gemakkelijk om dichtbij huis restafval kwijt te raken en stimuleert het gescheiden inzamelen niet. Dit is de verklaring waarom het scheidingspercentage afgelopen jaar niet is toegenomen ten opzichte van 2014.

b) Of is dit volledig toe te schrijven aan bevroren DAB? Zo ja, Waaruit blijkt dat?

De proef met DAB beslaat drie wijken. Gezien de geringe omvang heeft dit een marginale invloed op het scheidingspercentage voor de hele stad.

82. Blz. 93 De realisatie op de indicator tevredenheid over onderhoud openbare ruimte is 44%, streefwaarde was 48%.

Is sterke daling enkel te wijten aan bijstellen niveau onderhoud OR of spelen er ook andere zaken?

Het is te verwachten dat het lagere kwaliteitsniveau de hoofdoorzaak is voor de lagere waardering voor het onderhoud van de openbare ruimte. Daarnaast is in 2015 sprake geweest van vertraging in groot onderhoudsprojecten, waardoor tijdelijk sprake is van een grotere onderhoudsvoorraad. Ook dat zal een negatief effect hebben gehad op het oordeel van de Haarlemmers over het onderhoud van de openbare ruimte.

83. Blz. 94 indicator ‘aantal klachten en meldingen m.b.t. riolering in Haarlem’ strookt niet met streefwaarde programmabegroting 2015-2019 blz. 115 (zie tabel)

a) Wat is hiervoor de verklaring?

Voorheen gebruikte Haarlem de landelijke benchmark voor zijn streefwaarden op dit vlak maar met ingang van afgelopen jaar gebruiken we de gemeentelijke registratie. De cijfers uit de landelijke benchmark waren niet representatief voor Haarlem en gaven derhalve een verkeerd beeld. De landelijke Benchmark nam een gemiddelde van een aantal steden (groot en klein) en was daarom niet representatief. Ter illustratie: het aantal meldingen in 2013 was volgens de benchmark 42, volgens het eigen meldingen systeem waren dit er 718. Haarlem is daarom overgestapt op het aantal meldingen uit het eigen meldingen systeem als indicator. Bij het maken van die overstap, was de programmabegroting al gemaakt. Daarom staat in de begroting nog een indicator gebaseerd op de benchmark, en rapporteert de jaarrekening over het aantal meldingen uit de eigen registratie.

De tabel uit de jaarrekening:

3. Aantal klachten en meldingen m.b.t. riolering in Haarlem ¹	623 (2011)	755 (2012) 718 (2013) 790 (2014)	750	948	Gemeentelijke registratie

¹ Deze indicator is niet alleen afhankelijk van de kwaliteit en functioneren van het stelsel, maar ook van de perceptie van de rioolgebruikers in de stad en de weersomstandigheden. Sinds 2015 wordt deze indicator op een andere manier gemeten.

De tabel uit de begroting:

3. Aantal klachten en meldingen m.b.t. riolering in Haarlem ¹	47 (2009)	47 (2010) 46 (2011) >200 (2012) 42 (2013)	44	42	40	38	36	34	Landelijke benchmark Rioleringszorg, gemeentelijke registratie

b) Neemt het aantal klachten toe of af?

Het aantal klachten is toegenomen. Dat heeft deels te maken met het werken in regie. In deze nieuwe werkwijze is vrijwel het hele proces van het afhandelen van meldingen belegd bij de onderhoudspartners van de gemeente. Dat houdt in dat ook meldingen en storingen die door de gemeente zelf worden geconstateerd, in het meldingen systeem worden ingevoerd en van daaruit verwerkt. In de oude werkwijze werden deze meldingen buiten het systeem om door de gemeente aan aannemers en onderhoudspartijen doorgegeven. Met deze werkwijze is het aantal meldingen weliswaar toegenomen, maar geeft het een beter beeld van het totaal aantal storingen dan voorheen. Daar komt bij dat storingen aan huisaansluitingen in deze werkwijze ook via het meldingen systeem worden gedaan, waar die voorheen buiten het systeem om telefonisch werden gemeld.

c) Wat is de streefwaarde?

Streefwaarden voor 2016 e.v. zijn er niet. Met ingang van de programmabegroting 2016-2021 is deze indicator niet meer in de begroting opgenomen.

84. Blz. 97 Prestatie-indicatoren Streefwaarde 2a, b en c Kwaliteitsverbetering verharding in hectare per jaar was 12 en realisatie is 7.7?

Wat is hiervoor de verklaring?

Dit komt door de vertraging in groot onderhoudsprojecten. De redenen hiervan zijn toegelicht op pagina 92 van het concept jaarverslag: “Binnen het groot onderhoud hebben bezuinigingen uit voorgaande jaren ervoor gezorgd dat uitgaven op projecten zijn doorgeschoven naar het exploitatiejaar 2015. Dit heeft als neveneffect dat de geplande uitvoering van een aantal projecten geheel of gedeeltelijk in het begrotingsjaar 2016 komt te liggen. Dit doet zich vooral voor bij projecten waar sprake is van een combinatie van de in het investeringsplan geplande vervanging van het riool en de gewenste herinrichting van het wegprofiel. Bij deze projecten geldt in het algemeen dat, in het kader van participatie en inspraak en het verkrijgen van draagvlak, sprake is van een langere voorbereidingstijd.” Ook capaciteitsgebrek heeft meegespeeld. In de informatie-nota “Inzet op groot onderhoud in 2016” (BBV nr: 2015/472472) wordt hier nader op ingegaan.

Programma 6 Burger, Bestuur en Veiligheid

85. Blz. 114. Bovenste tabel 2b Aansluiten op BRP

a) Is vertraging enkel te wijten aan de landelijk voorziening waar is aangeleverd?

b) Anders gezegd; als landelijk nu sein op groen staat is Haarlem dan een uur later aangesloten? Graag toelichten.

Vertraging aansluiting op BRP is inderdaad enkel te wijten aan de landelijke ontwikkelingen, wij kunnen deze activiteiten pas starten als de landelijke componenten klaar zijn, dat is nu nog niet zo.

86. Blz. 117 Effectindicator Percentage Haarlemmers dat aangeeft dat overlast van groepen jongeren vaak voorkomt. De streefwaarde is niet gehaald en is zelfs 50% hoger dan gewenst, streefwaarde

12%, realisatie 18%.

a) Is dit volledig te verklaren door bredere vraagstelling en/of ook door aandacht die het punt van de driehoek verkrijgt en het gebiedsgericht werken (zoals bijvoorbeeld in Schalkwijk)?

b) Anders gezegd..., is door meer en beter contact met de burgers het doen van meldingen/reageren laagdrempeliger geworden?

Een verklaring hiervoor is niet éénzijdig. Het kan zijn dat er meer overlast ervaren wordt doordat er daadwerkelijk meer sprake is van overlast. Het kan ook zo zijn dat er meer overlast ervaren wordt doordat er meer aandacht geschonken wordt aan de overlast. Beiden naast de andere vraagstelling.

87. Blz. 118 Indicatoren voor overlast

Realisatie bij de indicator 'afval op straat' 37% naar 44%.

Wat is de verklaring van deze stijging van ongeveer 20%. Graag onderbouwen/toelichten?

Ook hier geldt dat het niet duidelijk is wat de verklaring is voor de cijfers.

88. Blz. 118 indicatoren voor meldingen van hondenoverlast, afval en parkeren.

De realisaties voor hondenoverlast, afval en ook parkeren liggen alle boven de streefwaarden

Wat is hiervoor per indicator de verklaring?

Idem

Bij alle indicatoren gaat het om ervaring van burgers. Bij dergelijke cijfers is het niet goed mogelijk om in z'n algemeenheid een verklaring te geven waarom overlast ervaren wordt. en er is ook geen één-op-één relatie tussen de ervaren overlast en het gevoerde beleid.

89. Blz. 122. Gemeentelijk bestuur Baten

Op de afkoop van pensioenverzekeringen voor wethouders wordt een positief effect gerapporteerd.

Graag een toelichting.

Overigens staat de afkoop van pensioenverzekeringen zowel bij lasten als bij baten, dus budgettair neutraal, maar RKC reageert alleen op de vermelding bij de baten.

Dit betreft ontvangen afkoopsommen van pensioenverzekeringen voormalige wethouders welke direct zijn toegevoegd aan de voorziening pensioenen.

Bij de toelichting op de lasten van dit beleidsveld is dit effect van toevoegen aan de voorziening (€ 1.995 nadelig) ook gerapporteerd, per saldo betreft het een neutrale wijziging.

Programma 7 Algemene Dekkingsmiddelen

90. Blz. 127

Het programma Algemene dekkingsmiddelen sluit met een voordelig saldo van € 333,662 miljoen. Dit is € 0,464 miljoen nadeliger dan het geraamde saldo.

Betreft het hier echt een nadeel?

Nee, dit is goed opgemerkt. Het betreft hier inderdaad géén nadeel, maar een voordeel. Dit is een fout in de tekst en zal worden aangepast.

91. Pagina 129 Toelichting baten

Graag toelichting op de post: Vrijval treasury ad € 708.000.

Binnen de treasuryfunctie zijn er verschillende voor- en nadelen die samen leiden tot een voordelig saldo van € 708.000 dat kan vrijvallen ten gunste van de algemene middelen. De nadelen worden veroorzaakt door:

* netto € 30.000 minder dividend (met name door lager dividend BNG);

* de geplande verkoop van aandelen Nuon/Vattenfall heeft € 91.000 minder opgeleverd;

* bij de actualisatie van het IP is de raming op kapitaallasten bijgesteld wat voor treasury tot een negatieve bijstelling van € 234.000 heeft geleid.

Daar staat een renteresultaat tegenover. Het resultaat is € 1, 005 miljoen hoger dan geraamd. Het belangrijkste voordeel wordt behaald doordat er tot nu toe minder leningen zijn aangetrokken dan was verwacht bij het opstellen van de begroting. Dit komt door achterblijvende uitgaven op investeringen en lagere voorschotten in het sociaal domein. Naar verwachting wordt een deel van deze achterstand in de komende maanden nog ingehaald, maar niet zodanig dat er volledig moeten worden geherfinancierd. Hierdoor hoeft er in 2015 minder uitgegeven te worden aan rente voor nieuwe leningen.

Paragrafen

Paragraaf 3.1 Weerstandsvermogen

92. Blz. 134 Structurele exploitatieruimte

Signaleringswaarde provincie: een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Een negatief getal geeft aan dat structurele lasten worden gedekt door incidentele lasten. In de jaarrekening is deze ruimte positief, onder meer vanwege nog niet bestede middelen sociaal domein, die zijn toegevoegd aan de algemene reserve sociaal domein. Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden als incidenteel beschouwd, terwijl het rijksbudget (de baten) structureel is. Hierdoor ontstaat een positiever beeld dan bij de begroting.

Wordt hier bedoeld met 'nog niet bestede middelen sociaal domein', het nog niet verantwoorde deel van de jaarexploitatie 2015 (de 52 mln. van pagina 9)?

Hier wordt het bedrag bedoeld, dat conform de voorlopige stand van de jaarrekening is gestort in de reserve sociaal domein. Dit heeft geen betrekking op het nog niet verantwoorde deel. Het is wel mogelijk dat als gevolg van het nog niet verantwoorde deel, de storting in de reserve moet worden herzien. Als dat zo is, wijzigen ook de kengetallen op dit punt.

93. Blz. 134 Grondexploitatie

Indicator gemeente: dit kengetal zegt niet zoveel over de risico's van de grondexploitaties zelf, maar geeft wel aan of grondexploitaties nog een bijdrage kunnen leveren aan het mogelijk opvangen van tegenvallers (flexibiliteit van de financiële positie).

Signaleringswaarde provincie:

Haarlem scoort 74%. Scores boven de 35% vallen onder categorie C. Voor mogelijke verliezen van de grondexploitaties zijn voorzieningen getroffen. De grondexploitaties zelf zijn daarom niet risicovol. De grondexploitaties leveren echter ook geen bijdrage aan extra weerstandscapaciteit.

Wat is waarde/betekenis van '74%' en waaraan is het percentage gerelateerd?

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie is (de waarde van de grond) ten opzichte van de totaal geraamde baten van de grondexploitatie. Het totaal van de waarde van de gronden wordt gedeeld door de geraamde opbrengsten x 100%. De wetgever vindt de boekwaarde van voorraad gronden van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij verkoop..

In Haarlem is die verhouding 74%. De provincie houdt als signaleringswaarde 35% aan. Waarden hoger dan 35% vallen bij de provincie in de categorie C, meest risicovol. Omdat in Haarlem voor bijna alle voorzienbare verliezen al een voorziening is getroffen (stand per 31-1-2105: € 24,462 miljoen), schatten wij dit risico minder hoog in.

94. Blz. 135 Onderhoud

Rond het vaststellen van de nota Strategie en visie onderhoud openbare ruimte was het achterstallig onderhoud nagenoeg tot een acceptabel niveau teruggebracht, zij het nog wel boven de vijftien procent.

Bij onderhoud wordt toegelicht dat de kleur rood van toepassing is indien er sprake is van een onderhoudsachterstand van meer dan 15%

a) Welk concreet percentage is van toepassing in de jaarrekening 2015?

De onderhoudsvoorraad of –achterstand is niet van jaar tot jaar als percentage uit te drukken. Mede daarom is dit in de jaarrekening in de paragraaf ‘onderhoud kapitaalgoederen’ verwoord als de inzichtelijke onderhoudsbehoefte of werkvoorraad, uitgedrukt in euro’s. Wanneer deze werkvoorraad binnen de begrotingshorizon kan worden hersteld, is sprake van een onderhoudsvoorraad. Wanneer de onderhoudsbehoefte groter is dan de middelen binnen de begrotingshorizon, spreken we van een onderhoudsachterstand.

In 2014 heeft de gemeenteraad het kwaliteitsniveau voor de openbare ruimte verlaagd, waarmee een groot deel van het areaal (weer) binnen de kwaliteitsnorm valt. Het onderhoud dat is geïnventariseerd en geprogrammeerd kan binnen de komende vijf jaar worden uitgevoerd. In 2015 is 2 miljoen minder uitgegeven dan begroot, daarmee is de onderhoudsvoorraad toegenomen met 2 miljoen. Ook hiervan wordt verwacht dat dit binnen de termijn van 4-5 jaar wordt ingelopen.

Door het gebruik van de kleur rood geeft de provincie aan dat:

Rood: meer dan vijftien procent voldoet niet aan het gewenste onderhoudsniveau.

Als aangegeven kan worden dat meer dan 15% niet voldoet aan het gewenste niveau dan kan toch aangegeven worden, wat het percentage is dat niet aan het gewenste niveau voldoet?.

Gaarne inzicht in de stand van zaken en de berekeningswijze achter het percentage of achter de berekening van meer dan 15%

De genoemde 15% komt uit de nota ‘visie en strategie beheer en onderhoud’ uit 2013. Daarin wordt het volgende gesteld: “Landelijk geaccepteerde normen geven aan dat het technisch geen probleem is als zo’n 15% van het totale areaal gemiddeld in onderhoudscategorie C en D valt. Dit is op te vatten als een gangbare onderhoudsbehoefte van een gemeente en dit maakt het mogelijk het herstelwerk te plannen en af te stemmen op dat van derden. Een dergelijke omvang van de achterstand is controleerbaar en daarmee beheersbaar. De verwachting is dat het achterstallig onderhoud in alle beheerdomeinen in de loop van 2013 tot deze aanvaardbare hoeveelheid is teruggebracht. De totale omvang is dan ca. € 35 miljoen.”

Het is niet mogelijk om de onderhoudsachterstand of –voorraad van jaar tot jaar in een percentage uit te drukken, dat kan alleen na een technische inspectie van het areaal. Sinds de jaarrekening 2013 wordt in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen rekenkundig aangegeven wat de onderhoudsvoorraad is, uitgedrukt in euro’s. In de jaarrekening 2014 is aangegeven dat de onderhoudsvoorraad ten opzichte van eind 2013 licht was opgelopen, omdat in 2014.

Uit de jaarrekening 2013:

“Het achterstallig onderhoud is eind 2012 op circa € 42,5 miljoen berekend. Voor eind 2013 was het de verwachting dat er op de genoemde € 35 miljoen aan achterstallig onderhoud (genoemd in de Visie en Strategie beheer en onderhoud 2013-2022) zou worden uitgekomen. In die Visie is ook berekend dat de beschikbare middelen voor onderhoud bijna gelijk waren aan de jaarlijks noodzakelijke middelen. Vanwege de compenserende maatregelen 2013 (zie Bestuursrapportage 2013-2) om tot een sluitende begroting 2013 te komen is in 2013 € 3,8 miljoen minder aan onderhoud besteed (zie tabel). Rekenmatig komt de totale achterstand dan uit op € 38,8 miljoen.”

Uit de Jaarrekening 2014:

“Per eind 2013 was onderhoudsachterstand rekenmatig bepaald op € 38,8 miljoen (zie Jaarrekening 2013). In de Visie en Strategie beheer en onderhoud 2013-2022 is berekend dat de jaarlijkse gelden in de begroting 2014-2018 van circa € 27 miljoen voldoende zijn om geen verdere achterstand op te lopen, uitgaande van enkele ingrepen vanuit het investeringsplan. In 2014 is circa 26,5 miljoen besteed aan beheer en onderhoud vanuit de begroting. Dit bedrag is opgebouwd uit de onderhoudskosten die zijn toegelicht in deze paragraaf plus de kosten voor straatvegen. Rekenkundig is de onderhoudsachterstand daarmee in 2014 licht opgelopen tot 39,3 miljoen.”

In de jaarrekening 2015 wordt het volgende aangegeven: “Het geplande onderhoud (primaire

begroting) was €27,1 miljoen en hiervan is €25,1 miljoen gerealiseerd. De onderhoudsvoorraad is hierdoor met € 2 miljoen toegenomen.”

b)-Op welke moment in de tijd wordt bedoeld met de tekst ‘Rond het vaststellen.’?

De nota ‘Visie en Strategie beheer en onderhoud’ is op 28 februari 2013 door de raad vastgesteld.

95. Blz. 135 Financiële positie gemeente oordeel provincie

Waarom heeft de provincie geen oordeel uitgesproken?

De provincie heeft dat voor 2015 voor geen enkele gemeente een oordeel uitgesproken. De redenen weten wij niet.

96. Blz. 138 Risico van toename van het aantal bijstandsgerechtigden

Is de toename van het aantal bijstandsgerechtigden een risico of een zekerheid?

Dat is een risico. Zelfs als er een verwachting bestaat dat het aantal toeneemt, is het moeilijk in te schatten in welke omvang, wanneer.

97. Blz. 138 Projectrisico's

Er zijn geen nieuwe projectrisico's aangemeld.

Hoe heeft de gemeente in het risicomanagement geborgd dat er geen projectrisico's over het hoofd worden gezien? Kan over het geheel worden geconcludeerd dat de afdelingen alle relevante risico's in beeld hebben?

Onder projecten zijn geen risico's opgenomen die vertaald worden naar benodigd weerstandsvermogen. Dat vraagt inderdaad enig uitleg. Er zijn verschillende soorten projecten. Onder de vlag van grondexploitaties worden projecten uitgevoerd. De risico's die zich daarbij voordoen worden vermeld bij de grondexploitaties en daarbinnen ook opgevangen. Dan zijn er projecten in de exploitatie en investeringsprojecten. Het gaat hier om risico's die doorvertaald worden naar het weerstandsvermogen en niet gedekt kunnen worden uit de post onvoorzien van het project. Deze risico's komen ten laste van de algemene middelen. Indien het project betreft die uit de exploitatie gedekt worden, gelden dezelfde regels als voor de reguliere bedrijfsvoeringsrisico's. Risico's worden vermeld en doorgerekend als ze niet opgevangen kunnen worden. Voor projecten waarvan de kosten geactiveerd worden (investeringen) geldt een ander regime. Bij dreigende overschrijdingen van investeringskredieten wordt de reden gemotiveerd en tijdig een kredietuitbreiding aangevraagd. Dan is doorvertaling naar het weerstandsvermogen niet van belang.

In het kader van het vergroten van het risicobewustzijn zal enerzijds meer aandacht gegeven worden aan het identificeren van projectrisico's die wel doorwerken naar het weerstandsvermogen en anderzijds is het van belang nadere spelregels af te spreken hoe een project doorgang kan vinden als een risico dat gemeld is zich voordoet.

Paragraaf 3.2 Lokale heffingen

98. Blz. 142 Parkeerbelasting

Door het temporiseren van de besluitvorming en implementatie van ‘modernisering straat parkeren’ naar 2016 heeft deze terugval in het aantal naheffingen zich niet voorgedaan. Dit resulteert in € 125.000 hogere baten naheffingen.

Kan de relatie tussen het temporiseren enerzijds en de terugval anderzijds toegelicht worden?

Vanuit het programma moderniseren van parkeren worden maatregelen voorgesteld, waaronder het invoeren van betaald parkeren in de vergunning-gebieden en het digitaal maken van de papieren bezoekersschijf. Na bestuurlijke besluitvorming zal het wijzigen van de regelingen tijd kosten net als de technische inregeling. Indien dit wordt ingevoerd is het bovendien billijk om gedurende een eerste periode meer te waarschuwen aangezien bewoners, ondernemers en bezoekers moeten wennen aan nieuwe regelgeving. Op basis hiervan wordt verwacht dat het aantal bekeuringen (fiscale naheffingen) tijdelijk zal terugvallen ten gunste van meer

waarschuwingen. Nu de besluitvorming rondom het parkeren op zich laat wachten, heeft de voorziene tijdelijk teruggang in 2015 niet plaatsgevonden.

Paragraaf 3.3 Onderhoud Kapitaalgoederen

99. Blz. 145 Werkvoorraad

Bij een te grote werkvoorraad wordt een deel van het areaal dat niet aan de kwaliteitsnormen voldoet, niet binnen een acceptabele termijn hersteld. Dan is sprake van achterstallig onderhoud. Voor het acceptabele termijn wordt een begrotingshorizon van vier jaar gehanteerd. Voor het areaal waarbij groot onderhoud plaatsvindt in de vorm van een vervangingsinvestering (kademuren en bruggen), wordt de planningshorizon van het investeringsplan gehanteerd. Deze bedraagt vijf jaar. Wanneer alle benodigde onderhoud binnen deze horizon kan worden uitgevoerd, wordt gesproken van een gezonde situatie met een onderhoudsvoorraad.

Is er een totaal overzicht van gecumuleerd achterstallig onderhoud?

In de jaarrekening in de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' is de onderhoudsvoorraad verwoord als de inzichtelijke onderhoudsbehoefte of werkvoorraad, uitgedrukt in euro's. Wanneer deze werkvoorraad binnen de begrotingshorizon kan worden hersteld, is sprake van een onderhoudsvoorraad. Wanneer de onderhoudsbehoefte groter is dan de middelen binnen de begrotingshorizon, is sprake van een onderhoudsachterstand.

In 2014 heeft de gemeenteraad het kwaliteitsniveau voor de openbare ruimte verlaagd, waarmee een groot deel van het areaal (weer) binnen de kwaliteitsnorm valt. Het onderhoud dat is geïnventariseerd en geprogrammeerd kan binnen de komende vijf jaar worden uitgevoerd. In 2015 is € 2 miljoen minder uitgegeven dan begroot, daarmee is de onderhoudsvoorraad tijdelijk toegenomen met € 2 miljoen. Ook hiervan wordt verwacht dat dit binnen de termijn van vijf jaar wordt ingelopen.

Er is dus op basis van deze definitie geen sprake van een onderhoudsachterstand, wel van een onderhoudsvoorraad. Deze bestaat uit het geprogrammeerde groot onderhoud voor de komende vijf jaar.

Paragraaf 3.4 Financiering

100. Blz. 154 Inleiding

Omdat deze afname mede wordt veroorzaakt door het achterblijven van uitgaven en extra dotaties aan de reserves in 2015.....

Vraag: Gaarne toelichting hoe extra dotaties aan de reserves kunnen leiden tot een afname van de vaste schuld?

Bij het opstellen van de liquiditeitsprognose wordt de begroting omgezet in kasstromen. Bij het onttrekken aan een reserve vinden er uitgaven plaats die administratief gedekt worden uit die reserve. De reserves worden echter niet in geld aangehouden. Om de uitgaaf te doen moet er daarom geld geleend worden. De schuld neemt toe. Bij een dotatie aan een reserve vindt een uitgaaf niet plaats. Administratief wordt de last wel aangehouden via de groei van de reserve. Omdat de uitgaaf niet doorgaat neemt ten opzichte van de planning de schuld af. Een storting in de reserve heeft dus een positief effect op de kasstroom en een onttrekking heeft een negatief effect op de kasstroom.

101. Blz. 158 Jaarrekening 2015

De analyse van de Leningenportefeuille eindigt met de tekst: Tussen de kadernota en de jaarrekening heeft dus alleen de verwachte aflossing van € 32 mln. plaatsgevonden. Hierdoor is de lange schuld bij de jaarrekening 2015 teruggelopen van de in de kadernota verwachte € 544 mln. naar € 512 mln.

Kan er inzicht worden gegeven in de omvang van mogelijke inhaaleffecten (boeggolf etc.), die lange schuld in 2016 en volgende jaren kunnen doen laten toenemen?

Bij de jaarrekening wordt gekeken naar het afgelopen jaar. Bij de kadernota zal inzicht gegeven worden in de herplanning van de investeringen. Los van andere ontwikkelingen zorgt de boeggolf aan investeringen die niet onder het kasstroomplafond vallen voor extra uitgaven en dus moet een extra beroep worden gedaan op de geld- en kapitaalmarkt. Dit kan leiden tot een toename van de schuld.

102. Blz. 160 EMU saldo en schatkistbankieren

Wat is de onderbouwing van de Referentiewaarde van 19,2 mi?

Europees zijn afspraken gemaakt dat het begrotingstekort niet groter mag zijn dan 3% van het bruto binnenlands product. Dit naar aanleiding van de schuldencrisis. De Referentiewaarde is een doorvertaling van de macronorm naar het individueel niveau in dit geval de gemeente Haarlem en wordt gedaan op basis van het begrotingstotaal. Hierbij wijkt het EMU-saldo af van het begrip exploitatiesaldo waar de gemeenten zelf mee werken. Een belangrijk verschil is dat het exploitatiesaldo van de gemeenten alleen betrekking heeft op de baten en lasten van de exploitatierekening, terwijl bij het bepalen van het EMU-saldo ook kapitaaltransacties zoals investeringen en aan- en verkopen van grond worden betrokken. Daarnaast verschilt de behandeling van onder meer het interen op reserves, onttrekken van voorzieningen en de opbrengsten uit de verkoop van deelnemingen/aandelen. Voor de berekening van het EMU-saldo van de gemeenten moet daarom op het exploitatiesaldo een aantal correcties en aanvullingen worden gemaakt. De referentiewaarde wordt vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Kunt u de berekening met onderbouwing aanreiken die door het CBS gemaakt is?

Paragraaf 3.5 Bedrijfsvoering

Cor de Haan

103. Blz. 162

In de inleiding wordt gewag gemaakt van het programma Operational Excellence en het programma Flexibel en veilig.

Kan voor geïnteresseerden de link naar de uitleg/het profiel van de programma's worden gegeven?

<https://intranethaarlem.pleio.nl/groups/profile/34262652/operational-excellence>

<https://intranethaarlem.pleio.nl/groups/profile/32489032/flexibel-en-veilig>

104. Blz. 162 Organisatieontwikkeling

Kan voor geïnteresseerden de link naar de uitleg/het profiel van het project inzetbaarheid worden gegeven?

<https://intranethaarlem.pleio.nl/inzetbaarheid>

105. Blz. 162 Ontwikkeling specifiek van de overhead 2014-2019

In absolute zin is de overhead na de vorige peildatum (november 2011) met meer dan 50 fte gedaald.

Wat is het effect in relatieve zin?

Medio 2015 kwam uit de benchmark 'Vensters voor Bedrijfsvoering' dat de Haarlemse overhead op ca. 33% van het totale personeelsbestand uitkwam.

106. Blz. 163 Informatiebeveiliging

Kan voor geïnteresseerden de link naar de training I-Bewustzijn worden gegeven?

<https://intranethaarlem.pleio.nl/events/event/view/33193792/ben-jij-i-bewust-szw>

Paragraaf 3.6 Verbonden Partijen

Geen vragen

Paragraaf 3.7 Grondbeleid

107. Blz. 174/175: Financiële resultaten van de grondexploitaties in 2015

Wat kunnen de redenen zijn om een negatieve grondexploitatie in het boekwaarde-overzicht te houden?

In de Financiële Verordening van de gemeente Haarlem is vastgelegd welke regels er bestaan voor het openen en sluiten van een grondexploitatie.

“Artikel 15

6. Een complex of deelcomplex wordt, bij raadsbesluit, geliquideerd wanneer (nagenoeg) alle tot het complex behorende gronden hun eindbestemming hebben bereikt, juridisch en economisch zijn geleverd en er geen uitgaven of inkomsten meer te verwachten zijn.”

Het kan dus voorkomen dat er grondexploitatie met een negatieve boekwaarde geopend moet blijven omdat er nog kosten of opbrengsten verwacht worden.

108. Pagina 174 Tabel Project 005 Waarderpolder Noordkop staat in de kolom Mutatie het begrote bedrag opgenomen.

Is dit juist?

Ja, de realisatie in 2015 (de mutatie) was gelijk aan de begroting.

109. Pagina 175 Tabel Afgezien van project 005 is er maar beperkt aansluiting tussen de bedragen in de overzichten op pagina 174 en 175/176.

Kan een nadere toelichting/aansluiting gegeven worden op de overzichten op de bladzijden 174 en 175/176?

De tabel “Boekwaarde” op blz. 174 geeft de Boekwaarde op 1-1-2015, de realisatie (mutatie) en de nieuwe boekwaarde per 1-1-2016.

De tabellen op blz. 175 en 176 geven, gesplitst in baten en lasten, per project de begroting en realisatie.

Indien de bedragen van de realisatie (mutatie) uit de tabellen op blz. 175 en 176 worden opgeteld volgt de realisatie (mutatie) van de boekwaarde per project.

De aansluiting staat in onderstaande tabel.

Boekwaarde grondexploitaties Bedragen x € 1000 (negatief= opbrengst)	Boekwaarde	Lasten	Baten	Boekwaarde *)
	1-1-2015	2015	2015	31-12-2015
OOST				
005 Waarderpolder Noordkop	10.503	563	-5	11.060
007 Waarderpolder Waarderveld	463	67		530
010 Waarderpolder Minckelersweg e.o.	581	165	-512	234
094 Waarderpolder Oudeweg 28	4.909	310	-4.586	633
115 Waarderpolder Laan van Decima	4.449	284		4.734
113 Scheepmakerskwartier Fase 1	1.677	-1.677		
159 Scheepmakerskwartier Fase 2	-59	1.246		1.187

091 DSK	-1.787	166	-25	-1.646
141 Zuidstrook	-1.042	1.696	-654	
142 Slachthuisterrein - Oorkondelaan	1.869	350	-76	2.143
Subtotaal	21.563	3.170	-5.858	18.875
SCHALWIJK				
161 Schalkstad	1.394	561		1.955
036 Schalkwijk Europawijk-Zuid	-176	13	-154	-317
037 Schalkwijk De Entree	-1.653	337	-350	-1.666
042 Schalkwijk Aziëweg	9.020	656		9.676
043 Schalkwijk Meerwijk-Centrum	6.044	329		6.373
Subtotaal	14.629	1.896	-504	16.021
NOORD				
017 Ripperda	-1.029	50		-979
079 Deliterrein	4.203	290		4.493
157 Badmintonpad	1.218	85		1.303
130 Delftwijk Programma	-249	255	-6	
136 Delftwijk Delftlaan Zuid	12	-12		
138 Delftwijk A. van der Leeuwstraat	4	-4		
160 Land in Zicht	-1.892	1.873	20	
Subtotaal	2.267	2.536	14	4.817
totaal	38.459	7.602	-6.348	39.714

*) Boekwaarde 31-12-2015 = Boekwaarde 1-1-2015 + Lasten + Baten

Kan de bijgevoegde tabel vanaf 2015 opgenomen worden in Jaarrekening/Jaarverslag?

Ja

110. Blz. 176/177: Mutaties reserve grondexploitaties

Kan er een inhoudelijke toelichting gegeven worden op de mutaties in de reserve grondexploitaties?

De verliesvoorziening voor exploitaties die per 31-12-2015 actief zijn is met 785.691 toegenomen. Die toename van de verliesvoorziening is onttrokken aan de reserve grondexploitaties.

Daarnaast is een bedrag van € 15.382,- dat gereserveerd stond als bijdrage Fundering en Casco herstel toegevoegd aan de Reserve Grondexploitaties.

Totaal van bovenstaande is afgerond € 770.000,-

111. Pagina 179 Samenvatting

In 2015 heeft Haarlem 22 actieve grondexploitaties. Gedurende het jaar zijn zes grondexploitaties gesloten. Uit onderstaande tabel blijkt dat het resultaat van de grondexploitaties op netto contante waarde is verminderd met € 4,742 miljoen. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door het afsluiten van zes grondexploitaties. Het positieve resultaat van deze grondexploitaties valt hierdoor buiten de telling.

Kan voor de geïnteresseerde lezer aangegeven worden hoe/waar het positieve resultaat van de grondexploitaties is verwerkt?

Op blz. 178 in de tabel is de ontwikkeling van de Netto Contante Waardes van de projecten te zien. Dit geeft geen positief, maar een negatief resultaat. In de toelichting onder de tabel staat: "Het resultaat van de grondexploitaties op netto contante waarde is met € 4,742 miljoen verminderd. Dit wordt voor het grootste deel veroorzaakt door de afsluiting van zes grondexploitaties € 3 mln., vertraging Schalkstad € 1,8 mln. en de overboeking naar materiele

vaste activa Waarderpolder € 1,5 mln. Dit wordt deels gecompenseerd met het positieve resultaat DSK.”

De resultaten van de afgesloten grondexploitaties zijn als volgt verwerkt:

Onderstaande projecten worden voorgezet als reguliere onderhoudsprojecten

* complex 130 Delftwijk Programma

* complex 136 Delftlaan Zuid

* complex 138 A. van der Leeuwstraat

* complex 140 Zuidstrook

De investeringsopgaven en opbrengsten 2016 tot en met 2018 van deze grondexploitaties zijn opgenomen in het investeringsplan 2015-2020. De positieve en negatieve resultaten van de projecten worden jaarlijks toegevoegd dan wel onttrokken aan de reserve ISV

Wonen/Leefomgeving. De boekwaarde van de grondexploitaties d.d. 31 december 2015 is toegevoegd aan de reserve ISV Leefomgeving. (BIS 2015/394907)

Bij het afsluiten van de grondexploitatie Land in Zicht (complex 160) is voor de afrondende werkzaamheden een voorziening getroffen van € 795.000,-. Hierin zijn onvoorziene kosten en extra risico's opgenomen. Het resultaat van de grondexploitatie (€ 938.362) is gebruikt voor de dekking van de investering Schoterbrug. (BIS 2015/394640)

Complex 113 Scheepmakerskwartier fase 1 is geliquideerd. Het verlies à € 547.342,- is verrekend met de voorziening toekomstige verliezen. (BIS 2015/394907)

Jaarrekening en besluit

---

112. Blz. 192

In 2015 is net als in voorgaande jaren, een bestaanscontrole uitgevoerd op de aanwezigheid van de materiële vaste activa. Uit de controle is gebleken dat materiële vaste met een economisch nut waarvoor heffingen kunnen worden geheven met een aanschaffingswaarde van € 6.349.000 onterecht op de balans zijn geactiveerd. De boekwaarde per 31-12-2015 van deze activa ad € 4.360.000 is in 2015 afgeboekt ten laste van de exploitatie.

a) Reeds in eerdere jaren heeft er een opschoning plaatsgevonden van de materiële vaste activa. Is er een verklaring te geven waarom materiële vaste (met een economisch nut waarvoor heffingen kunnen worden geheven) met een aanschaffingswaarde van € 6.349.000 onterecht op de balans waren geactiveerd?

Voor met name activa in de openbare ruimte is er sprake geweest van een meer verfijnde en intensievere controle op het bestaan. Belangrijke toetsingscriteria hierbij zijn:

- Bestaan
- Eigendom
- Activeerbaarheid van de kosten
- Ga na of het actief niet eerder geactiveerd is en/of onderdeel uitmaakt van een ander actief dat tevens op de balans is opgenomen
- Is er sprake van duurzame waardevermindering
- In lijn met de nota activabeleid

Voor een bedrag van € 4.623.000 zijn er kosten geactiveerd waarbij onvoldoende aangetoond kan worden dat deze activeerbaar zijn. Hierbij betreft het onder andere de volgende zaken.

- Er werd jaarlijks een bedrag ten laste van de post IP riolering toegevoegd aan de begroting onderhoud wegen, straten en pleinen voor met name de kosten van herbestrating. Niet aangetoond kon worden welke kosten hieruit gedekt werden en of deze kosten activeerbaar zijn.
- Er zijn algemene grondwateronderzoeken gedaan. Niet toe te rekenen aan bepaalde activa, kosten zijn dus onterecht geactiveerd.
- Is een bijdrage geweest aan voor het aanleggen van een persleiding. Die persleiding is geen eigendom van Haarlem en er zijn geen afspraken over instandhouding.
- Investering in rioolpompen die overgedragen zijn aan derden.

- Activeren van kosten voor dagelijks onderhoud.
- Activeren inspectiekosten.
- Activeren kosten groenstructuurplannen.
- Activeren uren die niet toegerekend kunnen worden aan activa.
- Activeren van kosten voor tijdelijke verkeersmaatregelen, procesbegeleiding en andere voorbereiding, terwijl het actief niet geactiveerd is.

b) Is er een verwachting dat dit soort correcties in de toekomst zich vaker zullen voordoen?

Bestaanscontrole zullen periodiek plaats blijven vinden en uit controles kunnen altijd correcties noodzakelijk blijken. Naast de verfijning in de openbare ruimte zal de komende tijd ook nog een meer verfijnde en intensievere controle op de activa in de programma's Sport, Vastgoed en Overhead plaats gaan vinden.

N.a.v. de volgende tekst in het antwoord:

Naast de verfijning in de openbare ruimte zal de komende tijd ook nog een meer verfijnde en intensievere controle op de activa in de programma's Sport, Vastgoed en Overhead plaats gaan vinden.

Kan toegezegd worden dat dat de uitkomsten van voornoemde controle al eerder voor de Raad bekend zijn dan in de jaarrekening 2016?

Alleen het college kan toezeggingen doen. Op dit moment is de insteek om deze controle voor de 2de bestuursrapportage af te ronden en de mogelijke financiële consequenties ook daarbij te betrekken.

113. Blz. 191/192

Voor een deel staan de GWW-werken te boek als materiële vaste activa met een economisch nut, deels als materiële vaste activa met een economisch nut waarvoor heffingen kunnen worden geheven (riolering) en deels als materiële vaste activa met een maatschappelijk nut.

a) Voor wat betreft de riolering is de afbakening helder, maar kan voor het resterende onderscheid tussen de categorieën van GWW-werken (economisch versus maatschappelijk nut) een verheldering worden gegeven voor de gehanteerde indeling?

De materiële activa dienen onderverdeeld te worden in investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Investeringen met een economisch nut zijn alle investeringen die verhandelbaar zijn en/of bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven (bijvoorbeeld door de kosten ervan in tarieven te verwerken). Het gaat hierbij nadrukkelijk om de mogelijkheid middelen te verwerven. Dat een gemeente ervoor kan kiezen ergens geen tarief of geen kostendekkend tarief voor te heffen is niet relevant voor de vraag of een actief een economisch nut heeft. Alle investeringen die niet aangemerkt worden als investeringen met economisch nut zijn investeringen met maatschappelijk nut (genereren geen middelen, maar vervullen wel duidelijk een publieke taak).

b) Wanneer is bij GWW-werken met andere woorden sprake van een economisch- dan wel een maatschappelijk nut?

Onder GWW economisch nut hebben we thans alleen activa van de begraafplaatsen en de beschoeiing van de kanohaven staan.

114. Blz. 192 BBV

Met ingang van het begrotingsjaar 2017 moeten door een wijziging van het BBV ook alle (nieuwe) investeringen met een maatschappelijk nut geactiveerd worden.

a) Kan op hoofdlijnen aangegeven worden wat de gevolgen zullen zijn voor de gemeente Haarlem?

Dit maakt geen onderdeel uit van het Jaarverslag. In de kadernota (eerder vastgesteld dan het Jaarverslag) zal hier nader op ingegaan worden.

In de toelichting bij de wijziging van het BBV (Staatsblad 2016: 101, blz. 22) wordt ook aangegeven dat dit tot extra budgettaire ruimte kan leiden, omdat de lasten niet meer in een keer genomen worden. In de toelichting wordt gesuggereerd om in dergelijke gevallen een dekkingsreserve te vormen.

b) Is de gemeente Haarlem van plan om dat laatste te gaan doen?

Dit maakt geen onderdeel uit van het Jaarverslag. In de kadernota (eerder vastgesteld dan het Jaarverslag) zal hier nader op ingegaan worden.

115. Blz. 193

Uit de bestaanscontrole is gebleken dat materiële vaste activa met een maatschappelijk nut met een aanschafwaarde van € 1.668.000 onterecht op de balans zijn geactiveerd. De boekwaarde per 31-12-2015 van deze activa ad € 518.000 is in 2015 afgeboekt ten laste van de exploitatie.

a) Is er een verklaring te geven waarom materiële vaste (met een maatschappelijk nut) met een aanschaffingswaarde van € 1.668.000 onterecht op de balans waren geactiveerd?

Zie beantwoording vraag 1a.

b) Is er een verwachting dat dit soort correcties in de toekomst zich vaker zullen voordoen?

Zie beantwoording vraag 1b.

De verwijzing naar de beantwoording van vraag 1a en 1b geeft geen duidelijk/bevredigend antwoord op de gestelde vragen.

Gaarne nadere formulering van het antwoord.

Verwezen wordt naar de beantwoording op vraag 112. Bij herlezing van de vraag van de RKC lijkt het erop dat door de omschrijving “ten onrechte geactiveerd” er de suggestie gewekt wordt dat dit van aanvang af aan ten onrechte is geactiveerd. Dit is het niet het geval. Het gaat erover dat op het moment van de bestaanscontrole niet aangetoond kan worden dat een actief nog terecht geactiveerd is.

116. Blz. 196

Als gevolg van een aanscherping van de BBV regels voor verantwoording van grondexploitaties zijn twee percelen grond vanuit de complexen Oudeweg en Minckelersweg overgeheveld naar de MVA.

Kan een nadere toelichting worden gegeven waarom deze beide complexen overgeheveld zijn van de grondexploitaties naar de MVA, rekening houdend met de wijziging van het BBV?

De aanscherping van de BBV regels houdt in dat extra beheersmaatregelen noodzakelijk zijn indien de grond niet binnen 10 jaar ontwikkeld gaat worden.

Omdat aannemelijk is dat deze gronden niet binnen 10 jaar ontwikkeld worden is ervoor gekozen deze gronden over te hevelen naar de MVA.

117. Blz. 191 Vaste schulden

Er is circa 31 miljoen euro afgelost op de onderhandse leningen van binnenlandse banken en financiële instellingen.

Kan op hoofdlijnen iets gezegd worden over de verwachtingen rond de aflossingen in de komende jaren?

Dit maakt geen onderdeel uit van het Jaarverslag. In de kadernota (eerder vastgesteld dan het Jaarverslag) zal hier nader op ingegaan worden.

118. Blz. 217 Programma 2: Ondersteuning en Zorg

De controle is nog niet geheel afgerond, omdat dit een jaarrekening betreft waarbij de boekingen m.b.t. Wmo en Beschermd Wonen nog op de tussenrekening staan.

De rekenkamercommissie is bekend met de geschetste problematiek. Zou u een update kunnen geven over de meest actuele stand van zaken?

Zodra wij nadere of gewijzigde inzichten hebben zullen wij u hierover informeren.

Bijlagen

---

119. Blz. 227 Fysieke structuur oppervlakte naar functie in hectare.

a) *Kan hier dezelfde indeling als in de begroting worden gehanteerd*

Dat is mogelijk, zie ook antwoord op vraag b is totaal overzicht CBS

b) *Kan de functie groen uitgesplitst (parken/plantsoenen, bos en natuurlijk terrein of nog verder uitgesplitst) worden weergegeven?*

Zie onderstaand.

Categorie	Soort	Hectare
Agrarisch terrein	Overig agrarisch terrein	424
	Terrein voor glastuinbouw	2
Totaal Agrarisch terrein		426
Bebouwd terrein	Bedrijventerrein	263
	Terrein voor detailhandel en horeca	84
	Terrein voor openbare voorzieningen	38
	Terrein voor sociaal-culturele voorz.	82
	Woonterrein	1.249
Totaal Bebouwd terrein		1.716
Binnenwater	Overig binnenwater	235
	Recreatief binnenwater	57
Totaal Binnenwater		292
Bos en open natuurlijk terrein	Bos	27
	Open nat natuurlijk terrein	32
Totaal Bos en open natuurlijk terrein		59
Recreatieterrein	Dagrecreatief terrein	21
	Park en plantsoen	240
	Sportterrein	145
	Verblijfsrecreatief terrein	2
	Volkstuin	38
Totaal Recreatieterrein		446
Semi-bebouwd terrein	Begraafplaats	26
	Bouwtterrein	28
	Wrakkenopslagplaats	2
Totaal Semi-bebouwd terrein		56
Verkeesterrein	Spoortterrein	46
	Wegverkeesterrein	167
Totaal Verkeesterrein		213
Eindtotaal		3.209

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen 18-4-2016

Het aantal hectare historische stads- of dorpskern is vergeleken met de begroting met 2 hectare toegenomen

c) *Wat is hiervoor de verklaring?*

We hebben bij het CBS deze oppervlakte nogmaals gecontroleerd. In 2013: 161 ha. en in 2015: 163 ha. De enige verklaring die gegeven kan worden is dat er een verbeterde manier van meting is gebruikt; dwz een “administratieve correctie”.

120. Blz. 228 Het saldo van baten en lasten (- 56.977) komt niet overeen met het saldo in de Jaarrekening op blz. 187 (-57.769).

Wat is het inhoudelijk verschil tussen deze cijfers?

Er is geen inhoudelijke verschil, de getallen zijn (waarschijnlijk omgedraaid). Het saldo op blz 187 is het voorlopig resultaat. Als het sociaal domein verwerkt is zal er een check op de juistheid en consistentie van de getallen worden gedaan.

121. Blz. 233 Artikel 213a

Het art. 213a onderzoek naar ligplaatsen is door capaciteitsproblemen nog niet afgerond.

a) Waarom konden deze capaciteitsproblemen niet tijdig worden opgelost om het aangekondigde onderzoek tijdig te kunnen realiseren?

b) Waarom is geen gebruik gemaakt van het onderzoeksbudget van € 50.000 om dit onderzoek toch tijdig te kunnen afronden?

1a en b) Het onderzoek is aanvankelijk gestart door eigen personeel van de gemeente. Gaandeweg bleek dat verdiepend onderzoek nodig was, waarvoor meer uren nodig zijn. Deze capaciteit was op dat moment nog niet beschikbaar. Om redenen van efficiency en de kennis binnen de eigen organisatie opbouwen is ervoor gekozen om de doorlooptijd van het onderzoek te verlengen in plaats van extern in te huren.

c) Worden de twee voor 2016 aangekondigde onderzoeken wel tijdig afgerond?

Op dit moment kan nog niet worden gezegd of de onderzoeken voor 2016 tijdig worden afgerond. Dat hangt mede samen met de bevindingen tijdens het onderzoek en of het wenselijk is om eventuele extra werkzaamheden uit te besteden ten laste van het beschikbare budget. Het voornemen is wel een onderzoek door een externe partij te laten uitvoeren.

122. Blz. 236 Kostenonderbouwingen heffingen conform model VNG

M.u.v. Leges is bij alle categorieën de dekkingsgraad van heffingen lager dan begroot, dit ondanks verhogingen.

Is hiervoor een overeenkomstige verklaring?

Van de afvalstoffenheffing en de havengelden zijn de dekkingsgraden hoger, van de marktgeden, begraven en rioolheffing lager. Van de exploitatie van de markt en de begraafplaatsen is bekend dat de exploitatie onder druk staat. De dekking van de riolering is lager dan 100% uitgekomen, omdat er meer onderhoud noodzakelijk bleek.

Dit jaar is voor het eerst een overzicht bijgevoegd van de kostendeckening over de afgelopen vier jaren in Paragraaf 3.2.4 Kostendeckendheid heffingen op bladzijde 143.

Uit dit overzicht blijkt, dat op de marktgeden na, de dekkingspercentages niet verslechteren. Bij riolering en afvalstoffenheffing geldt een verplichte afname van de diensten. Voor de opbrengsten van marktgeden en havengelden geldt dit niet. Deze opbrengsten worden ook beïnvloed door de economische conjunctuur. Ik zie niet direct een gemeenschappelijke deler die voor deze heffingen geldt.

123. Blz. 240 De gerealiseerde dekking bij Vergunningen is 28%, waar 73% was begroot.

Hoe kan dit grote verschil worden verklaard?

Voor het afgeven van parkeerontheffingen zou leges worden geheven. In de uitwerking bleek dit op juridische bezwaren te stuiten. Daarom heeft de raad, op voorstel van het college, toen besloten, het belastingtarief voor parkeervergunningen te verhogen. In feite worden nu de kosten voor het afgeven van een parkeervergunning niet gedekt uit de leges (vandaar het lagere dekkingspercentage), maar uit de belastingopbrengst.

124. Blz. 243 Investeringen. Op ongeveer de helft van de locaties met investeringen in legionella spoelsystemen is sprake van een (zeer ruime) overschrijding van het krediet en op andere locaties niet.

a) Wat is hiervan de oorzaak?

In het college besluit STZ/JOS/2014/129120 is in bijlage A een specificatie van het achterstallig onderhoud kleed- en wasaccommodaties opgenomen met daarin uitdrukkelijk vermeld dat definitieve invulling van de locaties nog nader te bepalen is.

Ontwikkelingen in de loop van 2014 en 2015, zoals bijvoorbeeld het voornemen tot afstoten van sportcomplexen De Brug en HYS en het toevoegen van Olympia aan de lijst (door wegvallen van voorgenomen werkzaamheden op bepaalde locaties), waren in 2014 nog niet goed in te schatten.

b) Welke beheersmaatregelen zijn hier genomen?

Alle noodzakelijke werkzaamheden waren gebonden aan een taakstellend budget zijnde het beschikbaar gesteld krediet van € 186.250 binnen IP post 81.27.

125. Nagezonden vraag over programma 3

Vanaf 1 januari 2015 zijn geen nieuwe plaatsingen op de sociale werkplaats meer mogelijk. Daarvoor in de plaats heeft het Rijk het mogelijk gemaakt om mensen die vroeger een Wsw indicatie zouden hebben gekregen te plaatsen op reguliere banen met behulp van een loonkostensubsidie.

Hoeveel mensen zijn er in Haarlem in 2015 met behulp van een loonkostensubsidie in een reguliere baan bij een werkgever geplaatst? Graag een uitsplitsing voor het bedrijfsleven en voor de overheid.

Aan de hand van cijfers van het UWV en de re-integratiepartners van Agros en Werkpas is een schatting gemaakt. In 2015 zijn 207 Haarlemmers geplaatst op een garantiebaan (reguliere baan met behulp van een loonkostensubsidie). Er is geen informatie beschikbaar over de verdeling van aantallen plaatsingen bij de overheid en bij het bedrijfsleven.

Nagezonden vragen naar aanleiding van de weerstandsparagraaf

126. Bij de risicolijst staat 13 x een bedrag van € 1 mln genoemd.

Dit geeft de indruk dat in een aantal gevallen de hoogte van het risicobedrag niet reëel benaderd kon worden.

Kunt u zich vinden in die constatering?

De € 1 mln. is de beste en afgeronde inschatting die op dat moment gemaakt kon worden. De onderbouwing van de kans-inschatting behoort bij het professionaliseringstraject.

127. Bij diverse risiconummers is geen toelichting opgenomen (bijv. uitval ICT).

Het betreft soms zeer complexe en relevante risico's.

Gaarne ontvang de RKC bij alle risiconummers een inhoudelijke toelichting (maatregel) en een toelichting op de hoogte van het financiële gevolg.

De wens is begrijpelijk, maar kan niet worden ingevuld gelet op de beschikbare capaciteit. Inzet is om de risico-onderbouwing t.b.v. de begroting 2017 te versterken als onderdeel van het verbeterprogramma.

128. Posten zonder toelichting bij 'Maatregelen':

R1132: Uitval ICT-systemen

R1130: Gevoelige informatie komt op straat te liggen

R1129: Vertraging uitfasering papieren archief

R72: Stijging uitkeringsgerechtigden

R1133: Het verlopen van een bestemmingsplan; geen leges kunnen heffen

R1078: N.B. Hier volstaat naar mening van de RKC het ontbreken van maatregelen

R1171: Verkeerde uitbetaling door de gemeente Haarlem

Wanneer is een post een risico en wanneer is een kosten element een regulier onderdeel van de gemeentebegroting incl. begrotingsaanpassingen?

De vraag is niet helemaal duidelijk. Een post staat niet in de begroting als er sprake is van een kans van voordoen. Indien er geen sprake is van een kans op een gebeurtenis, maar 100% zekerheid bestaat van voordoen, dan wordt post in begroting opgenomen.

Vragen per risicopost

129. R1111: Achterstallig onderhoud vastgoed wordt de komende jaren niet ingelopen
Waaruit bestaat het financiële risico?
Indien achterstallig onderhoud niet wordt ingelopen nemen de lasten van regulier onderhoud toe of moet er bij uitval vervangen worden (vb. CV ketel).
130. R978: De resterende bezuinigingstaakstelling
Waarom is deze post een risicopost als bij niet realisatie een alternatieve invulling benodigd is?
Er kan nooit een structurele post als risico afgewenteld worden op de algemene reserve. Het gaat om een incidenteel effect dat zich in het lopende of komend jaar zich voordoet. Voor bezuinigingen betekent dat een bezuinigingsmaatregel niet kan worden ingevuld en (deels) niet tijdig van een alternatief worden voorzien. Dan ontstaat er een tekort dat afgewenteld wordt op de AR.
131. R1088: Belastingheffing via de GR Cosensus
Cosensus is ingericht op zijn primaire opdracht kent een uitgebreid financieel controlesysteem en een kwaliteitssysteem; toch wordt er een kans ingeschat van 50% voor het niet-realiseren door het invoeren van o.m. verkeerd ingevoerde tarieven.
R1171: Verkeerd uitbetalen door de gemeente Haarlem.
Hoewel de gemeente Haarlem niet primair en alleen is ingericht op het doen van uitbetalingen wordt hier het risico op 1/10e van het risico bij Cosensus geschat.
Kan de kans van R1088 toegelicht worden en gerelateerd worden aan de kans van R1171?
Nee, het zijn twee verschillende risico's vanuit verschillende processen.
132. R1117: Lagere bouwleges dan geraamd
Kan deze post toegelicht worden in relatie tot de reparatie die is uitgevoerd n.a.v. verlopen bestemmingsplannen en naar aanleiding van toenemende bouwactiviteiten?
Inschatting lagere bouwleges o.b.v. verwachte vraaguitval. Er zijn dus minder aanvragen ingediend door macro-economische omstandigheden.
133. R1124: Omgevingswet
a) **Betreft het hier het risico van het te laag ingeschat hebben van voorbereidende werkzaamheden, en zo ja, is een aanpassing van de post in de begroting 2016 en eventueel volgende jaren dan de juiste procedurele aanpak?**
b) **Zo nee, kan de RKC dan een meer gespecificeerde analyse per risico-element ontvangen?**
Alles wat nieuw en nog onbekend is brengt een onzekerheid met zich mee of kosten adequaat worden ingeschat. Een kans kan objectief, subjectief en een combinatie van objectief en subjectief worden ingeschat. Het betreft hier een subjectieve inschatting ten aanzien van werkzaamheden waarvan alleen de eerste contouren duidelijk zijn.
134. R72: Stijging uitkeringsgerechtigden
De RKC gaat er van uit dat, om dalingen en stijgingen te ramen, er voldoende statistisch materiaal en macro-economische informatie is om in de gemeentebegroting een voldoende betrouwbaar stijgingspercentage op te nemen.
Wat is de reden om de stijging uitkeringsgerechtigden tot een specifieke risicopost te maken?
Historisch materiaal zoals trendmatige inzichten zijn beschikbaar voor bestaande taken en afspraken rond taken. Als zich wijzigingen voordoen waarbij de bewegingen niet alleen door trendmatige doortrekken wordt bepaald, maar ook door subjectieve inschattingen van aantal vanwege wetswijzigingen dan wordt de kans van instroom meer subjectief bepaald. In deze casus gaat het voor een deel om nieuwe instroomcategorie met nieuwe wetgevende regels (voorheen wajong) op grond waarvan alleen een subjectieve inschatting gemaakt kan worden.

135. R1133: Het verlopen van een bestemmingsplan; geen leges kunnen heffen
- a) Kan deze post toegelicht worden i.r.t. de vraag gesteld bij post R1117?*
b) Kan de kans van 99% toegelicht worden i.r.t. de instrumenten die de gemeente Haarlem heeft om het verlopen van bestemmingsplannen te voorkomen dan wel, wat betreft corrigerende besluitvorming.
- Er kunnen beheersmaatregelen worden getroffen om bestemmingsplannen tijdig gereed te hebben t.b.v. bestuurlijke besluitvorming. Echter niet alle maatschappelijke inbreng kan beheerst worden waardoor de kans bestaat dat een bestemmingsplan niet tijdig kan worden vastgesteld. In die gevallen heeft Haarlem daar nagenoeg geen grip op en gelden er ‘juridische’ termijnen.
136. R1089: Bezwaren sociaal domein: te lage formatie bezwaar en beroep sociaal domein.
- a) Kan gelet op de kans van 90% overwogen worden om dit risico tot een zekere kostenstijging te maken door de formatiebegroting op te hogen en de gevolgen mee te laten lopen in Berap of begroting?*
- Er kunnen beheersmaatregelen worden getroffen om bestemmingsplannen tijdig gereed te hebben t.b.v. bestuurlijke besluitvorming. Echter niet alle maatschappelijke inbreng kan beheerst worden waardoor de kans bestaat dat een bestemmingsplan niet tijdig kan worden vastgesteld. In die gevallen heeft Haarlem daar nagenoeg geen grip op en gelden er ‘juridische’ termijnen.
- b) Voor hoeveel FTE staat het financiële gevolg van € 200.000?*
Ongeveer 2,5 a 3 fte.
137. R1097: Hogere kosten personeelsformatie SZW
- a) Kan gelet op de kans van 70% overwogen worden om dit risico tot een zekere kostenstijging te maken door de formatiebegroting op te hogen en de gevolgen mee te laten lopen in Berap of begroting?*
- Er wordt gewerkt met een flexibele schil bij SZW, meer dan bij de andere organisatie onderdelen.
- b) Voor hoeveel FTE staat het financiële gevolg van € 1.000.000?*
12 tot 17 fte
138. R929: Investerings: afwijking van begroting
- Wat is de onderbouwing van het financiële gevolg ad € 900.000?*
- In de begroting is rekening gehouden – op basis van ervaringscijfers – dat niet alle investeringen in het geplande jaar gerealiseerd worden. Hiervoor is een voordeel geraamd van afgerond € 900.000.
139. R68: Brandschade, eigen risico
- Wat betreft hier het concrete risico, daar het lijkt alsof het risicomoment (1-7-2015) reeds gepasseerd is?*
- Het gaat om verhaalbaarheid. Indien de schade geheel verhaald kan worden op de verzekering van de veroorzaker dan wordt eigen risico niet aangesproken. Indien onduidelijk is of volledig verhaal mogelijk is komt het aanspreken van eigen risico in beeld.
140. R1054: Restitutie leges claims
- In relatie tot R117 en R1133 stelt de RKC een vraag. Recent heeft het college het financiële gat berekend en gedicht. De risicopost is formeel opgemaakt per 31 december, maar feitelijk is pas op latere datum vorm gegeven..
- Kan aangegeven worden dat wat in het voorjaar van 2016 tot een wezenlijk financieel nadeel heeft geleid in het zelfde voorjaar slechts een invloed heeft van 0,40% in het totaal van de risico's?*
- Het risico dat bij R1054 wordt genoemd heeft geen enkele relatie met het ‘financiële gat’ waaraan wordt gerefereerd. In de legesverordening is vastgelegd dat er aanspraak op teruggaaf van leges bestaat als binnen 24 maanden na afgifte van de vergunning niet tot bouw is overgegaan (bijvoorbeeld vanwege economische omstandigheden). Dit risico is al jaren opgenomen. Het risico is geschat op 50% met een maximaal nadeel van € 200.000. De Monte Carlo-simulatie

berekent de invloed van dit risico op 0,40% van het totaal. Zolang de legesverordening een dergelijke bepaling bevat, blijft dit financiële risico bestaan.

141. R84: Hart, exploitatierisico's

Gaarne ontvangt de RKC een nadere onderbouwing van de ingeschatte risicodaling van eerst 80% en nu 10%.

Bij de samenstelling van de gemeentelijke begroting 2016 is het risico verlaagd naar 10% gezien de maatregelen (reorganisatie, nieuwe directeur, nieuw bestuur) die Hart in 2015 heeft genomen om vanaf 2016 inhoudelijke en financiële verbeteringen te kunnen oogsten. Echter, uit de recente jaarrekening 2015 van Hart blijkt dat de financiële positie voorlopig kwetsbaar blijft; dit geeft aanleiding om het percentage van 10% bij de samenstelling van de gemeentelijke begroting 2017 te heroverwegen.

142. R1167: Dividenduitkeringen van verbonden partijen kunnen lager zijn

Wat maakt dit aspect tot een specifiek genoemde post bij de risico's en waarom wordt niet elke inkomstenpost (w.o. belastingen en retributies bij de weerstandsparagraaf meegenomen)?

Goede vraag, suggestie wordt bij risico inventarisatie begroting 2017 meegenomen.

143. R1113: Bed, bad en brood

Welke onderbouwing kan er gegeven worden bij het financiële gevolg van € 100.000?

Niet meer dan dat het een eerste globale inschatting betreft.

144. R1171: Verkeerde uitbetaling door de gemeente Haarlem

Zie vraag bij R1088

Zie antwoord R1177.

145. R1128: Open-eind-regeling Jeugdzorg

Net zoals bij alle voorgaande waar een omvang van het financiële gevolg is ingeschat, lijkt dit de RKC ook mogelijk bij deze post.

Kan deze post voorzien worden van een inschatting van het financieel gevolg?

Zonder ervaring is een open einde regeling moeilijk in te schatten. Bij de risico inventarisatie tbv begroting 2017 zal bekeken worden of ervaring van een jaar voldoende is om een inschatting te kunnen maken.